

המסע בקהילת הרב צבי יהודה הכהן קוק

מורצ'תנו
אורשת • זלות • חברה

BEIT
HARAV
KOOK
בית
הרב
קוק

תודות

לבית הרב קוק, על המסע המופלא בעקבות הרב קוק ובנו הרב צבי יהודה
תודה מיוחדת לרב יוחנן פריד ולרב אברהם טייץ
תודה לבנות השירות המדריכות בבית הרב אסתי והדר

כתיבה ועריכה: בנות שירות מורשתנו
המרכז להעמקת הזהות היהודית, רחובות
בהדרכת מגי סרוסי מנחת המרכז
ליווי והכוונה: הרב חיים פוגל
עיצוב גרפי ואיורים: ורד פאל

הערה: בחלק מהמערכים נעשה שימוש בקטעים
מתוך החוברת "באהבה ובאמונה" בהוצאת משרד
החינוך-מנהל החינוך הדתי

בהוצאת מרכז מורשתנו רחובות
בשיתוף בית הרב קוק ירושלים

תוכן הצניינים

מצרכים לבית ספר יסודי

תולדות חייו 18-40

עם ישראל:

הרציה כמחנך 41-53

שני האלפים- מערך ראשון 54-63

שני האלפים - מערך שני 64-86

מידות 87-108

ארץ ישראל:

קדושת ארץ ישראל 109-121

ששת הימים וירושלים 122-140

גוש אמונים 141-152

תורת ישראל

תורת ארץ ישראל 153-164

מצרכים לגנים

תולדות חייו של הרב צבי יהודה 4-17

“ולעומת מה שנאמר: ‘האם זו המדינה שאותה חזו נביאנו?’ אומר אני: זוהי המדינה שחזו הנביאים! כמובן, אין המדינה בתכלית השלמות, אולם נביאינו ורבותינו, ממשיכיהם, אמרו שהמדינה תהיה כזו: זרע אברהם, יצחק ויעקב, ישובו ויקימו בה תקומה יישובית ושלטון מדיני עצמאי...”

חיים של הרב צבי יהודה

הרב צבי יהודה הכהן קוק היה בנו יחידו של מרן הרב אברהם יצחק הכהן קוק. אהבתו הרבה שלו ושל משפחתו לארץ ישראל, גרמה להם לעלות ארצה מליטא בהיותו בר מצווה.

לרב צבי יהודה היה ידע עצום בתורה ולאחר פטירת אביו הרב קוק, החל להוציא לאור את כתביו.

בתש"ח (1948), קמה מדינת ישראל, והרב ראה בה את ראשית התגשמות חזון הנביאים, ותחילת הגאולה.

הרב צבי יהודה דגל בחינוך מתוך אהבה ודאגה לכל תלמיד, ושמירה על ארץ ישראל השלמה. הוא שימש כראש ישיבת מרכז הרב שבירושלים וגידל דור שלם של תלמידים ברוח משנתו של אביו, שהתחנכו ללימוד התורה מתוך תורת ארץ ישראל. לאחר מלחמת יום הכיפורים, קמה תנועת גוש אמונים בתמיכת הרב צבי יהודה, שמטרתה היתה ליישב את שטחי יהודה ושומרון.

בשנותיו האחרונות, חלה הרב צבי יהודה, ועבר ניתוחים קשים, אך למרות זאת המשיך במנהיגותו ובהעברת שיעורים והפצת תורתו של אביו הרב קוק. בי"ד באדר תשמ"ב (1982) נפטר ונטמן בהר הזיתים.

פזמון

מתחילים בעץ משפחה של הרב.

אביזרים: עץ משפחתי ותמונות, משחק זיכרון, סיפור המחשה גדול

אבא: אברהם יצחק הכהן קוק

אמא: רייזא רבקה קוק

אחות: בתיה מרים

אחות: אסתר יעל

הרב צבי יהודה

הרב צבי יהודה היה לוקח את תורת אביו ומשכתב ומפיץ אותה לעולם..

כשהיה בן 13 הוא ומשפחתו עלו לארץ ישראל, לאחר שגרו בחו"ל

בליטא, ובאותו זמן הרב למד את עיקר תורתו מאביו הגדול והקדוש.

כבר בגיל צעיר היה גדול בתורה. כשהיה הרב בן 15 עזב את הבית כדי

ללמוד תורה. אביו אמר לו שחשוב שילמד תורה ולא "יבזבז את זמנו".

הרב עזר לאביו בענייני ציבור רבים, ובשלב מסוים הוא הרגיש שתפקיד

זה מונע ממנו ללמוד תורה הוא עבר מתל אביב לירושלים ולמד שם.

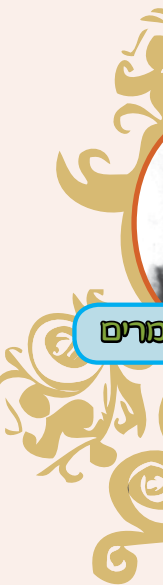
כשחזר מירושלים המשיך לעזור לאביו.

כשהיה כבר בן 20 הוא התחיל ללמוד יותר שפות, כמו גרמנית, אנגלית וצרפתית.. ואף היה למורה של קבוצת תלמידים צעירים. הרב היה ממש צדיק ואיש טוב, ועשה המון מצוות ומעשים טובים..

מקריאים את הסיפור בשיירה אל הרב צבי יהודה.
(את הסיפור ניתן למצוא בחוברת "באהבה ובאמונה" בהוצאת משרד החינוך)

מסר: הרב צבי יהודה היה אדם מאוד מאוד טוב ומיוחד! היה
אכפת לו מכולם:
מהנמלים הקטנות שברצפה עד האדם הכי חשוב, והוא התייחס
לכולם בצורה שווה!
הוא לא היה מתייחס לאדם אחד ולשני לא!
בעז"ה שנזכה ללמוד כמה שיותר מהרב הצדיק הרב צבי
יהודה, ויהיה אכפת לנו מכולם,
ונתייחס יפה לכל אדם ואדם.

אחותו אסתר יעל

חבר צבי יהודה

אחותו בתיה מרים

אמא רייזל רבקה

אבא אברהם יצחק

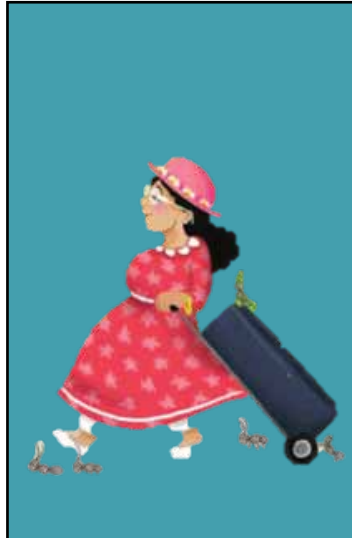
לוח

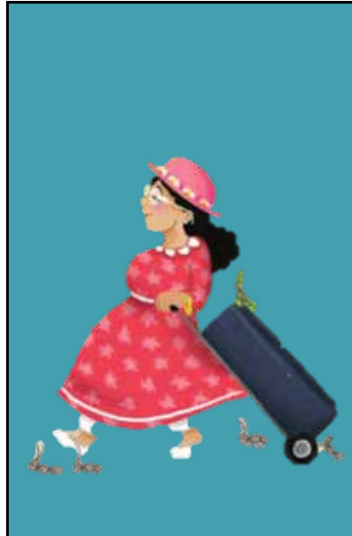
לוח

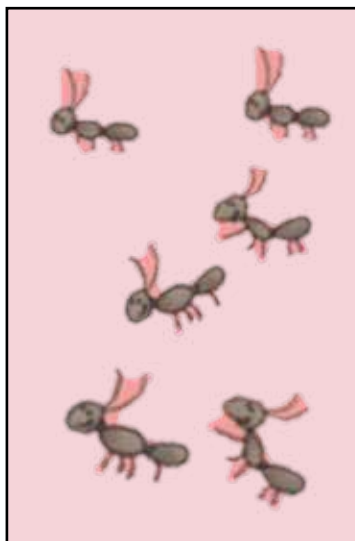
לוח

לוח

משחק הזיכרון

באחד השיעורים של הרב צבי יהודה נכנסה מבעד לחלון צרעה גדולה. היא עפה סביב ספסלי התלמידים זמזמה. התלמידים עקבו במבטם אחר הצרעה, אך הרב המשיך בשיעור. אחרי זמן מה נחתה הצרעה ליד הספר של הרב. הרב הפסיק את השיעור והחל לדבר אל הצרעה. הוא דיבר אליה במילים ברורות ובנימה חברית:

"את יודעת, אנו לומדים כעת תורה ואת יודעת כמה זה חשוב! אם תרצי תוכלי להצטרף אלינו לשיעור. כאשר את עפה מעל ראשי התלמידים, את מבהילה אותם וגורמת לביטול תורה. לכן תחליטי: אם את רוצה, את מוזמנת להצטרף אלינו, ואם לא אז עופי החוצה".

כאשר סיים הרב את שיחתו עם הצרעה, הי אפרשה ככנפיים והתעופפה מבעד לחלון.

שאלות לדיון:

1. איזה מצווה חשובה אנו למדים מסיפור זה?
2. האם קיימתם מצווה זו השנה בגן או בבית?

ביקור חולים

בוקר אחד פגש שמעון את הרב צבי יהודה הולך לאיטו לכיוון החדרים של התלמידים.
הרב החזיק בידו כוס קפה חם.
"לאן הרב הולך?" שאל שמעון.
"אחד התלמידים חלה ואני מביא לו קפה", השיב הרב.
"הדרך לחדרו של התלמיד ארוכה. אני יכול לעזור לרב. אולי אני אביא לתלמיד החלה את הקפה", הציע שמעון.
"לא! אני לא מוכן לותר על המצוה!" ענה הרב.
"מצוה חשובה היא מאוד מצות ביקור חולים".

שאלות לדיון:

1. מה המסר הנלמד מהסיפור?
2. מה אתם הייתם עושים במקום הרב?

התורה שלמה

הרב צבי יהודה הקפיד להתחיל בסעודה רק לאחר שהוגש האוכל לכולם.
בסעודת ברית אחת, הגישו את מנות האוכל, אבל הרב צבי יהודה לא טעם מהמנה שלפניו.
"מדוע הרב איננו אוכל?" שאלו אותו.
"עדיין לא הגישו את המנות לכולם" השיב הרב.
"כולם קבלו את המנות" ענו לו.
הראה להם הרב ילד היושב בפינה ואין לפניו מנה.
רק לאחר שהוגשה המנה לילד, התחיל הרב לאכול.

מתוך משמיע ישועה, הוצאת אור עציון

שאלות לדיון:

1. מה אנו יכולים ללמוד מסיפור זה?
2. מתי אנו יכולים לפעול כמו שהרב צבי יהודה התנהג בסיפור זה?

הרב נפתלי צבי

בט"ו בשבט הוזמן הרב צבי יהודה לטקס נטיעת עצים. הרב שמח מאד על ההזמנה, כי מצוות ישוב ארץ-ישראל היתה מצוה מאד חשובה בעיניו. "אתה מכובד בנטיעת העץ", אמרו לרב והביאו לו שתיל של ברוש. הרב התרגש מאד ונשק לשתיל. כאשר הגישו לו את המעדר, הוא אמר שאין צורך בזה. הוא חפץ את הגומה בידיו, שתל את השתיל ובמו ידיו כיסה את שורשיו באדמה. כל כך אהב הרב את הרגבים הקדשים של אדמת ארץ-ישראל.

שאלות לדיון:

1. איזה ערך חשוב אנו לומדים מהסיפור?
2. האם גם אנחנו אוהבים ככה את ארץ ישראל?
3. איך אנחנו יכולים לשמור על ארץ ישראל שהרב צבי יהודה כל כך אהב?

תולדות חיינו והקשר בינו לבין אביו:

משך הפעולה: 45 דקות.

גיל יעד: כיתות א'-ו'.

מטרת הפעולה:

1. התלמיד יכיר את תולדות חיינו של הרב.
2. התלמיד ילמד על הקשר המיוחד שהיה בין הרב לאביו.

מהלך הפעולה:

מתחילים את השיעור בהצגה (בערך 20 דקות).

הצגה

הרב אברהם יצחק הכהן קוק נכנס לבמה כשהוא זקן ועייף. הוא מתחיל לספר על בנו הרב צבי יהודה קוק: "בני צבי יהודה, הוא לא ילד ככל הילדים, הוא ילד מיוחד מאוד. הוא חכם מאוד, יש לו הרבה רעיונות טובים מאוד, ואני מרגיש שבע"ה הם יהיו לברכה לו ולעולם כולו. אני לא יכול לתאר את הקשר שלנו במילים. אני מרגיש שהוא לא רק בני, אלא גם חבר טוב שלי, שאני יכול לשפוך לפניו את נפשי ולספר לו את כל מה שעובר עליי. את הקשיים וגם את הדברים הטובים".

מערכה ראשונה

הרב אברהם יצחק קוק הופך להיות צעיר יותר והוא ובנו הרב צבי יהודה בן השמונה נכנסים יחד לבמה, יושבים ליד השולחן ולומדים תורה. שומעים אותם לומדים ואת הרב מסביר לבנו סוגיה הלכתית.

הקריינית: "הרב צבי יהודה נולד בליל הסדר לאביו הרב אברהם יצחק הכהן קוק ולאמו רייזא רבקה. מאז היותו ילד קטן גדל והתחנך לדרך התורה והמצוות. ולמד את עיקר תורתו מפיו אביו הצדיק. דרך לימוד זה נוצרו קשרים חזקים ומיוחדים בינו לבין אביו."
(תולים תמונה של אביו ושלו לומדים תורה).

מערכה שנייה

רואים את הרב צבי יהודה גדל, הוא כבר בן 15. הוא נפרד מאביו, מחבק את הוריו ונפרד מהם לשלום.

הקריינית: "בהיותו בן 15 שנים עלה לירושלים להתגדל בתורה כדי למצות את יכולתו וכישרונותיו, הוא הרגיש שבתור בנו של הרב, הוא עסוק יותר מדי בעסקי ציבור ולכן עזב את ביתו ונסע ללמוד בירושלים ושם למד בישיבת "תורת חיים" שבעיר העתיקה."

ברקע רואים את הרב צבי יהודה לומד תורה עם ראש הישיבה.

הקריינית: "הרב צבי יהודה למד תורה בשיעור הגבוה על אף שהיה צעיר, ולמד בחברותא עם ראש הישיבה שלו הרב זרח אפשטיין."

מערכה שלישית

רואים את הרב צבי יהודה יושב וקורא מכתב שאביו כתב לו. ואז קוראים קטע מן האיגרת.

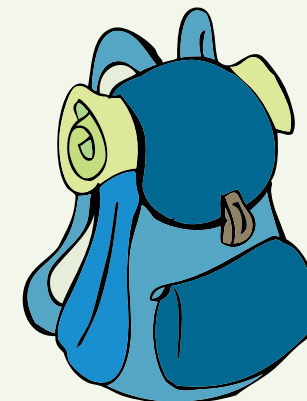
הרב צבי יהודה: "רק התאמץ בני יקירי במידות טובות וביראת ה' יתברך ובאהבתו, בשקידת התורה והיה תמיד מלא רצון ונוטה יותר לשמחה וטוב לבב והתחבר ליראי ה' וגדולים בתורה".

הקריינית: "למרות המרחק בין הרב לאביו, הקשר ההדוק והמיוחד שהיה ביניהם המשיך להתקיים ע"י התכתבות במכתבים ודברי מוסר והכוונה שניק הרב מאביו."

מערכה אחרונה

רואים את הרב צבי יהודה בתור ראש הישיבה של מרכז הרב מלמד את תלמידיו את תורת אביו..

הרב צבי יהודה: "כל חיי למדתי ואספתי את תורתו וכתביו של אבי זצ"ל ואני רואה בכך שליחות גדולה להמשיך את דרכו ותורתו של אבי לאומה.."

מסיימים בתרמיל:

המדריכה מוציאה תרמיל שהיה מוסתר כל הזמן ומתחילה לספר- "יאוו ילדים לא סיפרתי לכם! אתם רואים את התיק הזה? הוא של סבא שלי. בתרמיל הזה סבא שלי שומר זיכרונות ודברים מעניינים שהוא ראה. הוא נתן לי את התרמיל הזה וכששאלתי מה זה, הוא אמר שיש בפנים פתק שמסביר הכל. טוב, אז אני ממש מתרגשת לפתוח אותו עכשיו אתכם. בואו נראה מה סבא כתב לי..

'נכדתי היקרה שלום, יש בתרמיל הזה מכל מיני זיכרונות מהתקופה שבה למדתי בישיבת מרכז הרב, הישיבה שבה למדתי כשהייתי צעיר, כשהייתי תלמידו של הרב צבי יהודה! החלטתי להוריש לך את התרמיל שתדעי מקצת מהדברים שעברו עליי בהיותי בחור צעיר בישיבה. שלך, סבא'.

מה?? זהו?? אוף!! כבר ציפיתי למשהו מעניין.. טוב נו, בואו נפתח ונראה מה יש בפנים.."

המדריכה מוציאה מהתרמיל משחק זיכרון, ומסבירה לתלמידים על כל תמונה ותמונה.

תמונות מהיי הרב

משחק זיכרון לכיתות א'-ג':

1. תמונה של הרב עם אחיותיו.
2. תמונה של הרב עם אביו- לומדים תורה.
3. תמונה של הרב קוק- אביו.
4. תמונה של הרצי"ה.
5. תמונה של הרב עם תלמידו.
6. תמונה של אימו.
7. תמונה של ישיבת מרכז הרב.

משחק זיכרון לכיתות ד'-ו':

1. תמונה של הרב עם אחיותיו - לרב צבי יהודה היו 3 אחיות. אביו- הרא"ה נישא לאישתו הראשונה ונולדה להם בת בשם פרידא חנה. אישתו נפטרה בגלל מגיפה קשה ולאחר מותה התחתן הרא"ה עם בת דודתה של אישתו ומנישואים אלה נולדו רבנו הרצי"ה ועוד שתי אחיות: בתיה מרים ואסתר יעל.
2. תמונה של הרב עם אביו לומדים תורה- מאז היותו ילד קטן גדל

הרב הראשי לארץ ישראל
האב"ד בעיריית ירושלים
הרב הראשי לארץ ישראל

והתחנך לדרך התורה והמצוות. ולמד את עיקר תורתו מפי אביו הצדיק. דרך לימוד זה נוצרו קשרים חזקים ומיוחדים בינו לבין אביו.

3. תמונה של מכתבים- לאחר שהרצי"ה עזב את ביתו והלך ללמוד תורה בישיבה, הקשר ההדוק והמיוחד שהיה בינו לבין אביו המשיך להתקיים ע"י התכתבות במכתבים אחד לשני. (כמה דוגמאות של תוכן המכתבים בינו לבין אביו- נספח)

4. תמונה של הראי"ה - אביו של הרצי"ה היה הרב אברהם יצחק הכהן קוק- הרא"ה. הרב אברהם יצחק הכהן קוק היה רב, ראש ישיבת מרכז הרב, פוסק הלכה, מקובל, הוגה דעות, משורר ומנהיג בארץ ישראל בדור הקודם. נחשב לאבי הציונות הדתית וממעצבי השקפתה. נולד בט"ז באלול תרכ"ה ונפטר בג' באלול תרצ"ה.

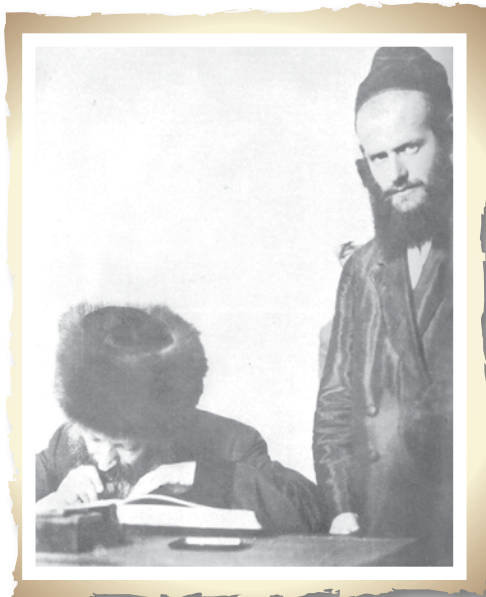
5. תמונה של הרצי"ה- הרב צבי יהודה הכהן קוק- ראש ישיבת מרכז הרב, בנו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק. נולד בליל הסדר, ט"ו בניסן תרנ"א ונפטר בי"ד באדר, פורים תשמ"ב.

6. תמונה של אימו- אימו של הרצי"ה הייתה הרבנית רייזא- רבקה. הרצי"ה הקפיד על מצוות כיבוד הורים. מסופר שכאשר אימו הייתה נכנסת הוא היה קם לכבודה וכאשר היה נפרד ממנה לשלום היה צועד צעדים אחורה. (סיפור על כיבוד אימו- נספח)

7. תמונה של ישיבת מרכז הרב- אביו של הרצי"ה- הראי"ה, הקים את הישיבה שנקראה ישיבת מרכז הרב. הרא"ה שימש כמנהל הרוחני בישיבה. לאחר מותו של אביו החליפו בנו - הרצי"ה ושימש גם כמנהל הרוחני בישיבה ולאחר מכן גם התמנה למנהיגה בעניינים הגשמיים.

הרב עם אחיותיו

הרב עם אביו- לומדים תורה

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

הרב צבי יהודה קוק

הרב עם תלמידו

אימו רבקה

אחותו בתיה מרים

אישתו הרבנית

ישיבת מרכז הרב

הרב בצעירותו

הרב עם תלמידיו

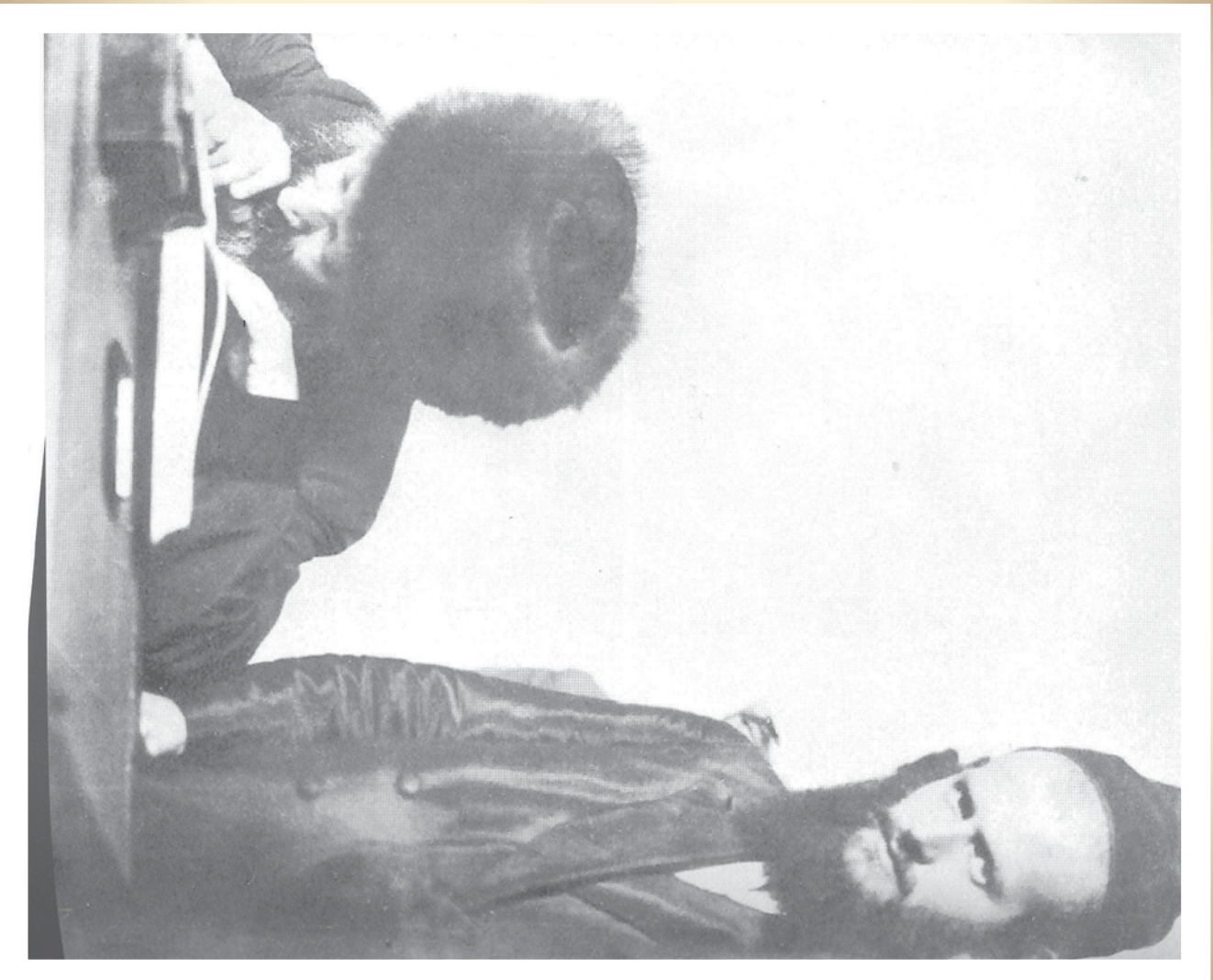
אחותו אסתר יעל

הרב אברהם יצחק הכהן קוק

הרב עם אחיותיו

הרב ואביו לומדים תורה

הרב צבי יהודה קוק

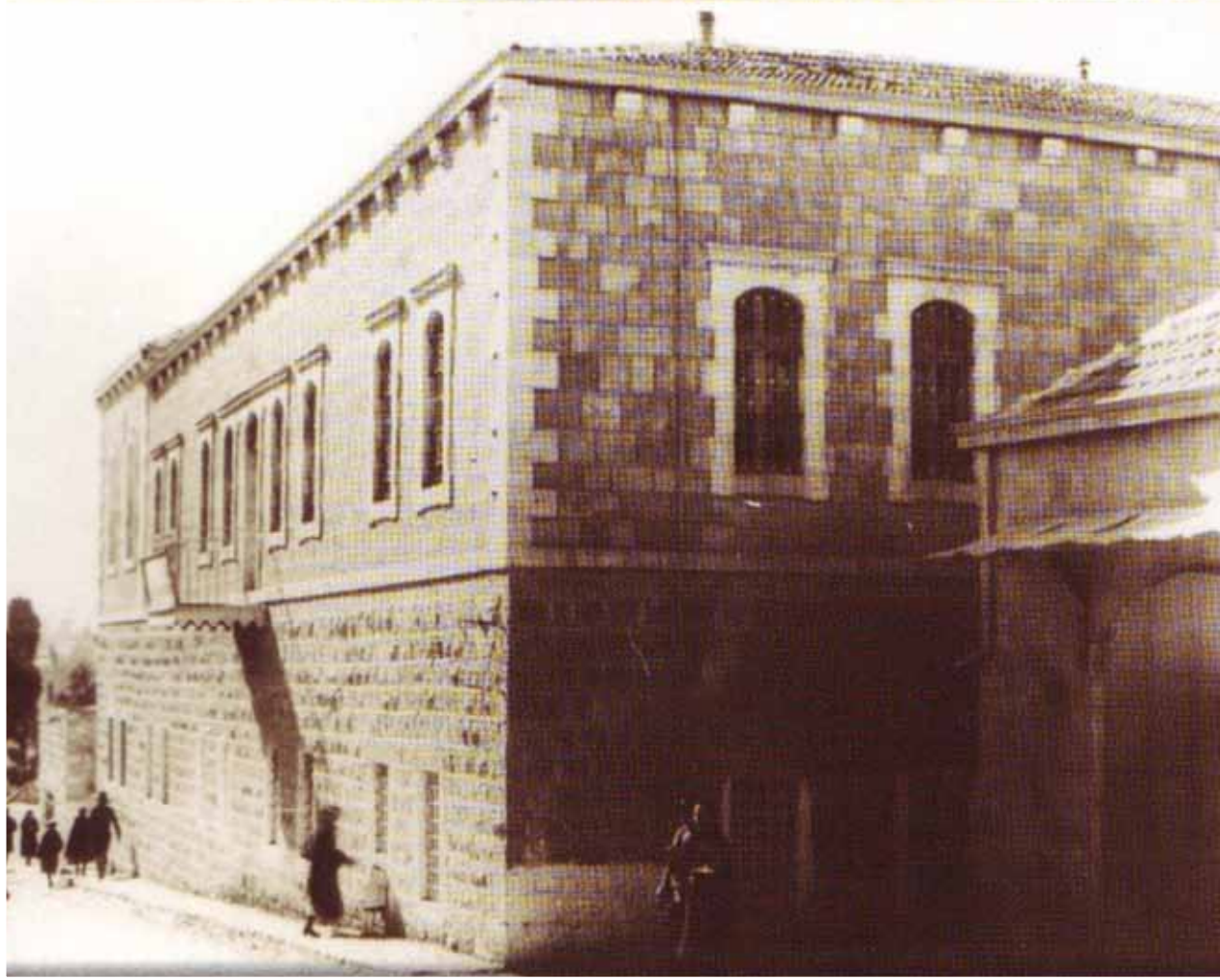

הרב צבי יהודה עם תלמידיו

אמו רייזא רבקה

ישיבת מרכז הרב

נספחים:

• מכתבי הרא"ה לבנו-

1. מכתב שהרב משבח את בנו על החלטתו לקבוע עצמו בזה הזמן בירושלים-
"מאד שמחתי ממה שנראה ממכתבך שכבר הסכמת לקבוע עצמך בזה הזמן בעיר הקודש ירושלים, חזק ואמץ"
2. מכתב שבו האבא מייעץ לבנו-
"היה תמיד מלא רצון ונוטה יותר לשמחה וטוב לבב והתחבר ליראי ה' וגדולים בתורה, זכי הרעיון ונקיי הדעת ויהיו לך שיחתם ודרכיהם ללימוד..."
3. מכתב מהאבא לבנו על התעניינותם בשלומם-
"הלא תוכל לשער כמה התעניינותנו בכל ענייניך...ממש שבתך וקומך..באיזו שעה אתה אוכל פת שחרית ומה.. ובאיזו שעה סעודת הצהריים והערב, ומתי תללך לישון, ואם התרגלת לקרות קריאת שמע על המיטה כראוי ומתי תקום, ובאיזה חדר הוא מקום ליינך בקביעות, האם הוא רחוק מהחלון, שלפעמים האויר קר בירושלים..."

מכתב שהרב משבח את בנו על החלטתו לקבוע עצמו בזה הזמן בירושלים

מאז שמחתי מאה שנים

מאכתהך שכבר הסכמת

לקבוע עצמך בזה הזמן

בעיר הקודש ירושלים,

חזק ואמץ

מכתב שבו האבא מייעץ לבנו

מכתב

היה תמיד אלא רצון ונוטה יותר לשמחה
וטוב לבב והתחבר ליראוי ה' וגדולים
בתורה, לזכר הרעיון ונק"י הדעת ויהיו לך
שיחתם וזריהם אלימאז...

מכתב מהאבא לבנו על התעניינותם בשלוחם

Post Card

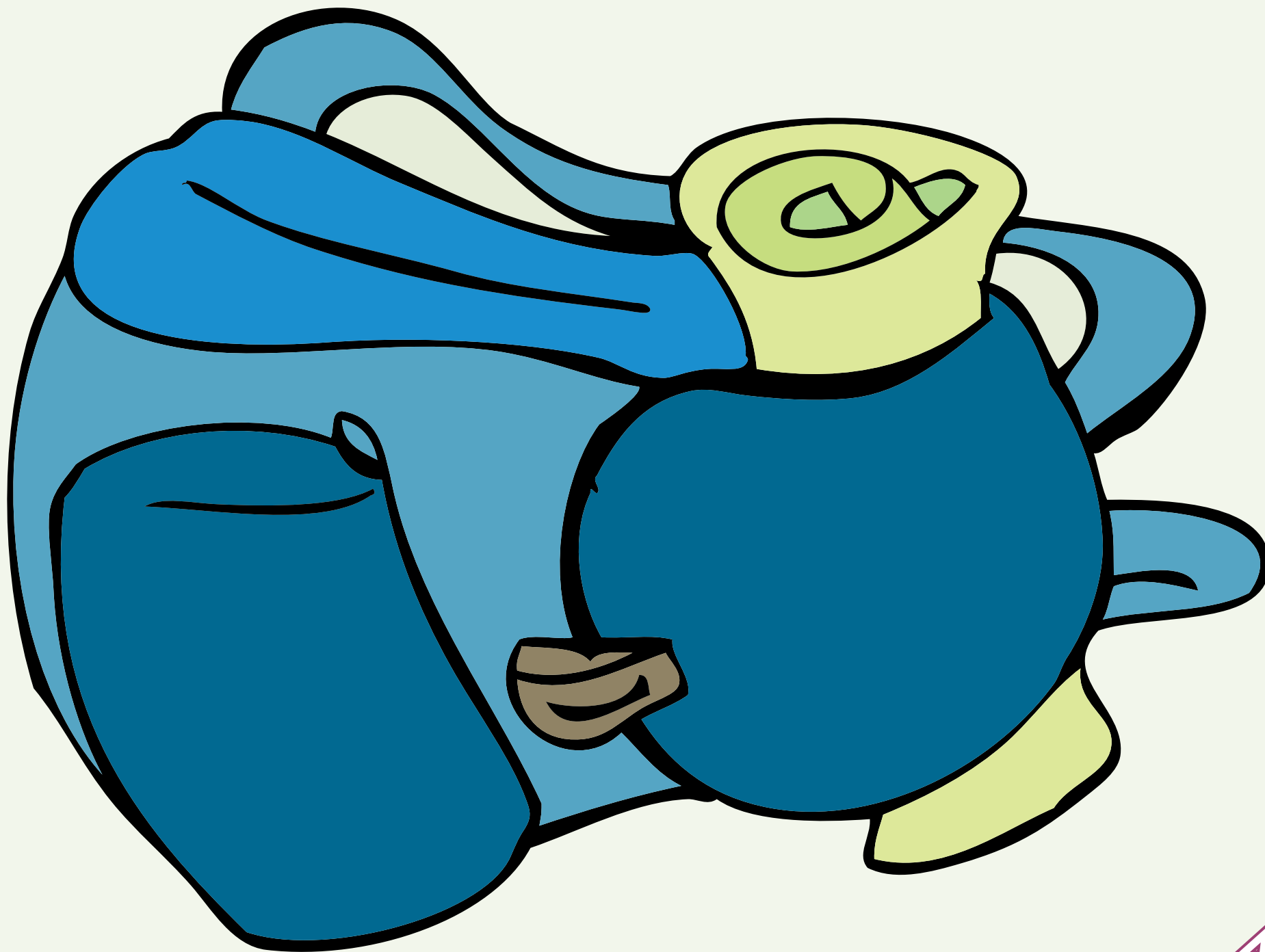

הלא תוכל לשער כמה התעניינותנו בך ענייניך...אמא שבתך
וקומך..באיזו שעה אתה אוכל פת שחרית ואה..באיזו שעה
סעודת הצהריים והערב, ואתי תללך לישון, ואם התרגלת
לקרות קריאת שמע על המיטה כראוי ואתי תקום, ובאיזה חדר
הוא מקום לייך בקביעות, האם הוא רחוק מהחלון, שלפסעים
האוויר קר בירושלים...

כיבוד אִם

אימו של הרב הייתה צריכה לשלוח מישהו להזכיר לו לבוא לאכול.
כאשר הגיע הרב לגיל בר המצווה, ביקש מאימו שמעכשיו לא תקבע לו יותר מה לאכול ומתי, אלא הוא יחליט על כך באופן עצמאי.
כאשר ביום מן הימים היא הסתכלה עליו ונגעה באצבעה על עוגיות שנמצאות על השולחן, מיד לקח מהן ואכל כדי לעשות לאימו נחת רוח.

הרב כמחנך

מטרה: שהתלמידים יכירו את הרב צבי יהודה כמחנך.

משך הפעילות: 45 דקות.

גיל יעד: כיתות א'-ו'.

מהלך הפעילות:

שלום ילדים מקסימים! זוכרים ששיעור שעבר דיברנו על הרב צבי יהודה קוק? אז היום אי"ה נמשיך לדבר עליו! הרב צבי יהודה היה מחנך גדול מאוד. הוא חנך עשרות תלמידים שגדלו להיות תלמידי חכמים גדולים וחשובים בעם ישראל.

הרב צבי יהודה היה מאוד צדיק. אביו הרב אברהם יצחק הכהן קוק, היה גדול הדור, מהמיוחדים בתקופתו. אביו היה הרב הראשי הראשון. בגלל גדלותו של אביו, מהבוקר עד הערב, היו באים אנשים כדי לשמוע בעצתו, לבקש ברכות וכו'. אביו, שלא יכל להתמודד עם הכל לבד נעזר רבות בבנו, הרב צבי יהודה. הדבר הטריד את הרב צבי יהודה מכיוון שהוא רצה ללמוד תורה ללא טרדות, ולכן הוא החליט לעזוב את ביתו ולנסוע ללמוד תורה בירושלים.

הרב צבי יהודה היה ממשיך דרכו של אביו- הרב אברהם יצחק הכהן קוק שהקים את ישיבת מרכז הרב בירושלים ועם מותו של אביו, הוא התמנה לראש הישיבה במקומו. ישיבת מרכז הרב נחשבת ל"אם הישיבות הציוניות", משום שרוב הרבנים שהקימו את הישיבות הציוניות דתיות

שקיימות היום למדו בה, או היו תלמידים של רבנים שלמדו במרכז הרב. הלימוד בישיבה היה בדומה ללימוד בישיבות המסורתיות הרגילות, בש"ס ובפוסקים. אך הונהג בה חידוש מהפכני, בכך שהיו בה מספר שיעורים בנושאי אמונה, שניתנו בעיקר על ידי הראי"ה ו"הרב הנזיר" רבי דוד כהן. כמו כן הועברו בישיבה שיעורי תנ"ך, שעליהם הופקד בנו של הראי"ה, הרב צבי יהודה קוק.

בראשית התקופה, הייתה הישיבה קטנה מאוד. בהמשך התחזקה הישיבה מאוד, והפכה ל"ספינת הדגל" של הציבור הדתי לאומי כולו. חיזוקה של הישיבה התאפשר בזכות שני גורמים עיקריים: הראשון- החלטת הנהלת בני עקיבא, שבוגרי התנועה יונחו ללכת לשנת ישיבה לפני שיפנו להתיישבות. השני- השתלבותה של ישיבת "משכן ישראל".

כלומר הרב צבי יהודה גרם לכך שחכמי וגדולי ישראל ילמדו בישיבה שלו ויהפכו לתלמידי חכמים שמנהיגים את עם ישראל. איך הוא עשה את זה? אילו תכונות צריך להיות למחנך? (נותנים לילדים לענות כמה תשובות..).

עכשיו כל קבוצה תקבל 1000 ש' ונערוך מכירה פומבית של התכונות שצריכות להיות למחנך. (המדריכה תכניס את הילדים לאווירה- היא תביא פטיש גדול, גלימה וכ'ו). המדריכה תגיד שם של תכונה חשובה שצריכה להיות אצל מחנך ומי שחושב שהיא נכונה וחשובה יקנה אותה בסכום הגבוה ביותר שמוצע למכירה: אוהב את הבריות, אוהב את התורה, בעל סבר פנים יפות, חכם, אוהד, דמות אבהית, אכפתי, סבלני, כריזמטי, רך, קשוח, אסרטיבי, בעל דוגמה אישית, עצבני, ענו.

(התכונות המסומנות בקו מתאימות לכיתות הגבוהות בלבד).

עורכים דיון קצר- איזה תכונות רוב הכיתה חשבה שצריך להיות למחנך? למה דווקא תכונות אלה? איזה תכונות

פחות חשובות? יש בכלל תכונות שהן פחות חשובות? למה?
עכשיו נלמד דרך סיפור של אחד התלמידים של הרצי"ה איזה מחנך הוא היה ומה היה כ"כ מיוחד בו.
(לכיתות הנמוכות אפשר לעשות את הסיפור בתור הצגה).

"יום אחד אני וחברי התפללנו מנחה עם הרב צבי יהודה. לקראת סוף התפילה, כשהחזן החל לומר את הקדיש, אני וחברי דיברנו בשקט. הרב צבי יהודה הסתכל עלינו במבט שאומר להפסיק, ומיד הפסקנו. לאחר כמה רגעים, המשכנו לדבר כרגיל. מיד לאחר "עלינו לשבח" בתום התפילה הרב צבי יהודה יצא בדממה מבית-המדרש. אני וחברי הבנו שכנראה הרב כעס עלינו ולכן הוא יצא מיד כשנגמרה התפילה, ויצאנו לחפש אותו.

חיפשנו וחיפשנו את הרב ולא מצאנו. עד שהגענו לספרייה. מצאנו את הרב יושב בפינת החדר ובוכה. ששאלנו אותו מה קרה הוא ענה- 'בפעם הראשונה שהערתי לכם, כבר הייתם צריכים להפסיק, אך אתם המשכתם לדבר. אין בי יראת שמיים' כיוון שאלו דברי חז"ל: ברכות ו' ב, "כל אדם שיש בו יראת שמיים דבריו נשמעים", ולכן אמר לעצמו הרב, שכנראה אין בי יראת שמיים, כיוון שדברי אינם נשמעים.

(כאן מסבירים לילדים- מה זה יראת שמיים? יראת שמיים זוהי הרגשה שהאדם ירא מאלוקיו. כשהרב הביט בתלמידיו, הוא ניסה להעביר להם במבטו את הפחד מהחטא, וכאשר הוא לא הצליח הוא הבין שכנראה אין לו מספיק יראת שמיים).

שואלים את הילדים- מה אנחנו לומדים מדרך התגובה של הרב צבי יהודה על אישיותו?

הרב צבי יהודה היה כ"כ צדיק.. הוא לא האשים את תלמידיו בכך שלא היו בסדר שדיברו באמצע התפילה, אלא האשים את עצמו בכך שלא היה לו מספיק יראת שמיים. כך מתנהג מחנך אמיתי שאוהב את תלמידיו באמת, הוא מסתכל בעצמו ומברר בתוכו, מה לא בסדר איתי, איפה עוד אני יכול להשתפר, ורק אח"כ מוכיח את תלמידיו.

עכשיו אנחנו נלמד דרך הסיפורים על דמותו המיוחדת של הרב כמחנך. לכיתות א'-ג'- המדריכה תספר את הסיפורים בצורה מעניינת (להרים את הקול, תנועות ידיים וכו') ואז תשאל שאלות מנחות וכו'.

לכיתות ד'-ו'- מחלקים את הכיתה לארבע קבוצות. כל קבוצה מקבלת סיפור על הרב כמחנך וצריכה להציג אותה (בהצגה) לכל הכיתה ואז לספר בקצרה מה היה בסיפור..

סיפור הראשון

בתשעה באב תש"ט הלך רבנו עם קבוצת תלמידים להר- ציון כדי לראות משם את הר הבית. היה זה שטח צבאי מגודר סגור לציבור. הזדמן לשם הרב זאב גולד, שהיה מראשי הסוכנות ומוכר היטב, ונתן הוראה להכניס את רבנו, אך רבנו הודיע שהוא נמצא עם תלמידים ובלעדיהם לא יכנס, ואכן כולם נכנסו. אחרי כמה ימים הוא אמר להם: "אני מבקש את סליחתכם שקראתי לכם 'תלמידים', לא הייתה לי ברירה, עשיתי זאת כדי שתוכלו להיכנס".

שואלים- מה לומדים מהסיפור? כיצד הרב צבי יהודה התייחס לתלמידיו? מדוע התנצל על כך שקרא להם תלמידים?

סיפור שני

ליל יום כיפורים גשום, תלמיד ליווה את רבנו מהבנין הישן עד לביתו. שאלו רבנו: "ומה אתה עושה עכשיו?"- "אני הולך לבית הורי" השיב התלמיד. "בגשם תצטנן" אמר לו רבנו. "לא נורא" השיב התלמיד. אך רבנו לא התיר לו ללכת בטרם הביא לו את מעילו, הלבישו וכפתרו ואמר לו: "אתה צריך שמירה". היה זה תלמיד חדש בישיבה ורבנו כמעט לא הכירו.

מה אנו למדים מהסיפור על דמותו של הרב צבי יהודה?

הסיפור השלישי

יום אחד מזכיר הישיבה (ישיבת מרכז הרב), רבי שמעון קליין, ראה את רבנו ברחוב מול הבנין הישן וכוס קפה בידו. הוא שאל את רבנו- "לאן אתה הולך?" השיב רבנו- "יש תלמיד בפנימייה שחולה, אני הולך להביא לו קפה". אמר לו המזכיר: "למה אתה טורח רבי? אני אלך להביא לו". "לא" ענה רבנו "אני אביא לו בעצמי". כך רבנו היה דואג לכל תלמיד ותלמיד שלא הרגיש טוב.

מה מיוחד בסיפור הזה כ"כ?? האם זה ראוי שרב גדול מאוד במעמדו של הרב צבי יהודה ילך ויגיש קפה לאחד מתלמידיו?

סיפור רביעי

סיפר תלמיד חוזר בתשובה: "כך התנהלו השיחות. שאלתי שאלה. הוא השיב: 'נו'. אז הייתי עונה בעצמי על חלק משאלתי, ומחכה שגם הוא יאמר משהו, שהרי באתי ללמוד. אך הוא בשלו: 'נו'. חשבתי שכל זה אינו בשבילי. כאשר הייתי גומר את כל דברי, הוא היה מתחיל. זאת הייתה שיטת הלימוד שלו. זה דומה למאמן שאתה אוהב ושונא גם יחד, כי הוא דורש ממך, כדי לגלות כוחות, להוציא ממך. אתה צריך לעשות את העבודה, וזאת איננו אוהבים. אנו אוהבים שיאמרו לנו את הכל בקיצור, ונוכל ללכת. אך רבנו לא עבד ככה..

מה מיוחד בשיטת הלימוד של הרב? מדוע היה קשה לתלמיד ללמוד ככה?

מסכמים- בואו נראה אילו תכונות מיוחדות למדנו מהרב צבי יהודה היום? דמות אבהית, אוהב תלמידים, אוהב את התורה, אכפתי, רך, בעל דוגמא אישית, בעל סבר פנים יפות, חכם, עזר לתלמיד להוציא מהכוח אל הפועל את היכולות שלו- הידע לא נמצא רק אצל הרב, אלא גם אצל התלמידים.

מסיימים עם התרמיל. היי ילדים, שכחנו היום לפתוח את התרמיל של סבא! מה דעתכם לעזור לי לפענח את החידות שהוא משאיר לי? איך החפצים שבתיק קשורים לרב צבי יהודה ולמה שלמדנו היום?

תמונה של ספל קפה- הקפה שהרב הביא לתלמיד שלו. למרות שהוא רב גדול ומכובד, הוא הכין לתלמיד
החולה שלו קפה, והביא לו את זה עד החדר!
לב גדול- הלב הרחב של הרב. איך שתמיד הוא אוהב ודואג לתלמידיו.
מעיל- המעיל שהרב הביא לתלמידו שלו שהצטנן.
הרב קוק והרב צבי יהודה ביחד.

אֱלֹהֵי אֲתֵּי הַבְּרִיּוֹת

אֱלֹהֵי אֲתֵּי הַתְּלִיכִים

הַעֲלֵה סֵבִי פִּנְיָה יְפֹתָה

יך

חכם

קשח

אלה

צמח אלהי

✂

מחז

חכא'י

ח

סני

סני

סני פופ'ע

העל זוגמה אישית

שני האלפיי"ם - אהבה ואמונה - מצרך ראשון

משך הפעולה: 45 דקות.

גיל יעד: כיתות א'-ו'.

מטרות הפעולה:

1. התלמידים יכירו את המושג שני האלפיי"ם של הרב צבי יהודה.

2. התלמידים יישמו את שני האלפיי"ם בחייהם בע"ה.

מהלך הפעולה:

פותחים את השיעור בהקדמה קצרה על השיעור הקודם- היי ילדים, אתם זוכרים שדיברנו פעם קודמת על הרב צבי יהודה הכהן קוק? היום אי"ה נלמד על שני האלפיי"ם שהיו עיקר תורתו של הרב. תולים על הלוח שני אלפיי"ם גדולים, ושואלים את הילדים- מה לדעתם שני האלפיי"ם האלה אומרים?! עונים- שני האלפיי"ם הם בעצם ראשי התיבות של אהבה ואמונה. הרב צבי יהודה האמין שיש ליישם את שני האלפיי"ם בחייו של כל אחד ואחד מאתנו. מה זה אמונה? ולמה היא חשובה? הרב צבי יהודה ביחד עם אביו ניסו להכניס את לימוד האמונה בבתי הישיבות. עד תקופה זו, אף תלמיד לא למד בישיבה לימודי אמונה, מוסר וכ"ו. כולם למדו את ההלכה, הגמרא וכ"ו. הם דגלו בכך שאין צורך ללמוד לימודי אמונה בישיבה מכיוון שהאמונה כבר ישנה ולכן אין צורך ללמוד אותה. אך הרב צבי

יהודה והרב קוק האמינו שכל אדם חייב ללמוד לימודי אמונה כדי לחזק את הבניין הרוחני שלו, דבר שהיה חדש בתקופה ההיא.

בנוסף, הרב חידש את האמונה בדברי חז"ל, כל מה שחז"ל אמרו נכון ועלינו ליישם את דבריהם בחיינו! איך עושים את זה? בואו נראה..

• עכשיו המדריכות יתחילו בסבב קצר של הצגות. כל הצגה מתחילה בטעות, ואחריה יבוא התיקון. באמצע נספר איך התיקון של ההצגה בעצם נלמד מחייו של הרב צבי יהודה, כלומר איך הרב היה נוהג באותו מקרה.

הצגה ראשונה (הצגת טעות):

יוסי: סוף סוף נגמר יום הלימודים!

משה: כן, היה ארוך ומעיף! (מפיל דברים קרועים על הרצפה).

יוסי: יאללה, בוא להסעה.

משה: יאוו, אין לי כח להרים כיסא.. טוב, בשביל מה יש מנקה?

שואלים את הילדים- מהי ההתנהגות הלא טובה במעשה של הילדים?
(זלזול, אדישות, חוסר אכפתיות, יחס לאחר, יחס לשונה, התחשבות, חוסר כבוד וכ'ו).
האם המצב הזה שילדים מלכלכים את הכיתה מוכר לכם? זה קורה גם בכיתתכם?
יש למישהו רעיון איך מתקנים את המצב הזה?
בואו נראה איך הרב צבי יהודה היה מתנהג במצב כזה..

”כשהרב צבי יהודה ראה כרטיסי נסיעה של אוטובוס על הריצפה, היה מרימם בעצמו בלא לחשוב שזו פחיתות כבוד בעבורו, או שזה לא נאה למעמדו בתור ראש ישיבה. בדרך זו הוא חסך למנקה לטרורח ולהרים”.

התיקון של ההצגה:

יוסי: סוף סוף נגמר יום הלימודים!
משה: כן, היה ארוך ומעייף! (מרים דברים קרועים מהריצפה).
יוסי: יאללה, בוא להסעה.
משה: רגע, צריך להרים כיסא, שהמנקה לא תצטרך להתאמץ.
יוסי: צודק! למרות שאנחנו ממהרים, נרים- היא תשמה!
משה: אתה תלמיד א-א' (אהבה ואמונה)- טופח על השכם של חברו, והם יוצאים יחד מהכיתה.

ההצגה השנייה (הצגת טעות):

אימא: אני הולכת לנוח חצי שעה, בבקשה להיות בשקט (נכנסת לחדר, סוגרת את הדלת).
נועם: אוף! איזה משעמם! בוא נשחק בכדור! גיל: (מתחיל לכדרר)
אימא: (מהחדר)- חמודים, הכדור מפריע ליי!
הילדים מפסיקים.
נועם: רוצה לשמוע שירים?
גיל: כן! (מכניס דיסק, שומעים בווליום חזק).
אימא: (מהחדר)- חמודים!! בבקשה לכבות!!
ילדים: מכבים. יושבים מבואסים.

שואלים את הילדים- מהי ההתנהגות הלא טובה במעשם של הילדים? (זלזול, אדישות, חוסר אכפתיות, יחס לאחר, יחס לשונה, התחשבות, חוסר כבוד וכ'ו).

האם גם לכם זה קרה פעם?

יש למישהו רעיון איך מתקנים את המצב הזה?

בואו נראה איך הרב צבי יהודה היה מתנהג במצב כזה..

"הרב צבי יהודה נכנס לפרטי היום של תלמידיו, ובעיקר הדגיש את מצוות בין אדם לחברו. בלוח המודעות בישיבה תלה פתקאות כתובות בכתב ידו. באחת הפתקאות היה כתוב כך: 'ב"ה בין 14:30 ל- 15:30 היא שעת מנוחה לזקוקים לכך, וראוי והגון ממידת דרך ארץ ואהבת רעים להתאמץ שלא להפריע בשיחות בקול רם. כולי שלכם, צבי יהודה הכהן קוק'.

התיקון של ההצגה:

אימא: אני הולכת לנוח חצי שעה, בבקשה להיות בשקט (נכנסת לחדר, סוגרת את הדלת).

נועם: בוא נשחק בכדור!

גיל: מה פתאום, זה יעיר את אימא!

נועם: אז מה נעשה? משעמם לי!

גיל: זוכר את הסיפור על הרב צבי יהודה?

נועם: טוב, אז רק נשמע מוזיקה..

גיל: לא, צריך משהו יותר שקט. בוא נרכיב פאזל!

(הולכים לארון, יושבים יחד, מרכיבים פאזל).

נועם: אתה ממש אח א'-א'!

ההצגה השלישית (הצגת טעות):

מורה: תלמידים, אנחנו מבצעים עכשיו החלפת מקומות.

כל הילדים: (בבלגן) - יש! אוף! מה? למה? איזה יופי! באסה!

מורה: חיים, אתה עובר ליד יוסי.

חיים: מה? אני? בחיים לא!!!

מורה: חיים..

חיים: המורה! אני לא מוכן לשבת ליד הילד הזה!

מורה: אין לך ברירה, מצטערת.

חיים (קם באי-חשק, הולך בפרצוף כועס, מתיישב ומיד אומר ליוסי): את הקו הזה אתה לא עובר!

שואלים את הילדים - מהי ההתנהגות הלא טובה במעשה של חיים?
האם המקרה הזה מוכר לכם? יש למישהו רעיון איך מתקנים את המצב הזה?
בואו נראה איך הרב צבי יהודה היה מתנהג במצב כזה..

"כשהרב צבי יהודה היה מאושפז בבית החולים 'הדסה עין כרם' ניתן לו חדר נפרד. לאחר זמן מה התברר שלחולה אחר לא נמצא מקום במחלקה, ורק בחדרו של הרב הייתה מיטה פנויה. צוות בית החולים חשב לשכן את האיש בחדר של הרב צבי יהודה, אבל מפאת כבודו של הרב רצו לשים וילון בתור מחיצה בין האיש לרב. הרב צבי יהודה הסכים להכנסת החולה, אך התנגד להנחת המחיצה, באומרו: "אין עושים מחיצות בין יהודים". כך השכיבו את החולה ליד מיטתו של הרב.

התיקון של ההצגה:

מורה: תלמידים, אנחנו מבצעים כעת החלפת מקומות.
כל הילדים: (בבלגן) - יש! אוף! מה? למה? איזה יופי! באסה!
מורה: חיים, אתה עובר ליד יוסי.
חיים: המורה, את יודעת שאנחנו לא כ"כ חברים..
המורה: ואתה זוכר את הסיפור של הרב צבי יהודה..
חיים: קם בחיך, מתיישב ליד רמי, מציע לו להשתמש בטושים שלו).
יוסי: מבסוט. אתה חבר א'-א'!

ההצגה הרביעית (הצגת טעות):

רוני: יאללה הפסקה! בואו נתפוס את המגרש!!
(שני ילדים רצים, פתאום מגיעים ילדים מכיתות אחרות).
רוני: היי! אנחנו תפסנו את המגרש!
ילדים מכיתות אחרות: לא משנה מי תפס, עכשיו זה שלנו!!
רוני: אתם בכלל לא מהכיתה שלנו!
ילדים מכיתות אחרות: בואו שחקו מולנו! בואו נראה אתכם! פספוסים!!
רוני: לא רוצים! אתם לא משלנו!
ילדים מכיתות אחרות: צוחקים בבוז. מביאים כדור ומתחילים לשחק במגרש.

שואלים את הילדים- מהי ההתנהגות הלא טובה במעשם של הילדים?
האם המקרה הזה מוכר לכם?
יש למישהו רעיון איך מתקנים את המצב הזה?
בואו נראה איך הרב צבי יהודה היה מתנהג במצב כזה..

” פעם הגיע אל הרב צבי יהודה אדם שאינו שומר תורה ומצוות. אותו אדם הרגיש לא בנוח לשבת מול הרב בלי כיפה, והתנצל בפניו.
ענה לו הרב: 'אני כלל איני מסתכל על הראש, אני מסתכל על הלב, ולך יש לב יהודי חם!'.

התיקון של ההצגה:

רוני: בואו נתפוס את המגרש!
(שני ילדים רצים. פתאום מגיעים ילדים מכיתות אחרות).
רוני: רוצים לשחק אתנו?
ילדים מכיתות אחרות: אנחנו? אתכם? למה מה קרה?
רוני: מה הבעיה?
ילדים מכיתות אחרות: אנחנו נקרקס אתכם בשניות, יא פספוסים!
רוני: לדעתי אין הבדל, כולנו יהודים וכולנו מאותו בית ספר!
ילדים מכיתות אחרות: אתה ילד א'-א'!
(נותנים כיפים, מתחילים לשחק).

המדריכה אומרת: "ילדים, תראו מה מצאתי! זה התרמיל של סבא שלי. זוכרים אותו?? מעניין מאוד מה סבא השאיר לי הפעם..".

המדריכה פותחת ורואה- מטאטא של מנקה, ילדים איך זה קשור לרב צבי יהודה?
(הסיפור שהרב היה מרים את הכרטיסיות כדי להקל על המנקה)

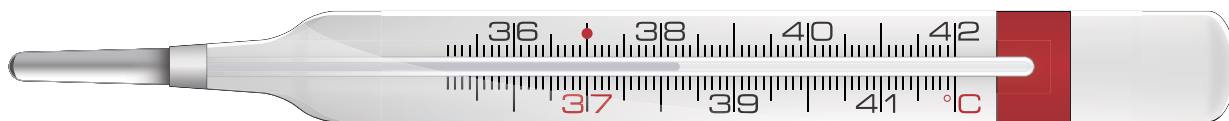
כדור- (כל פעם לשאול את הילדים איך זה קשור??)- (הילדים ששמרו על השקט כדי שאמם לא תקום, ולמדו זאת מהרב צבי יהודה ששם פתק לא להפריע בזמן מנוחת הצהריים כי היה לו אכפת מאוד מתלמידיו).

מדהום- כשלא היה מקום לחולה אחד הרב צבי יהודה ביקש שישימו אותו בחדרו ללא מחיצות כי "אין עושים מחיצות בין יהודים".

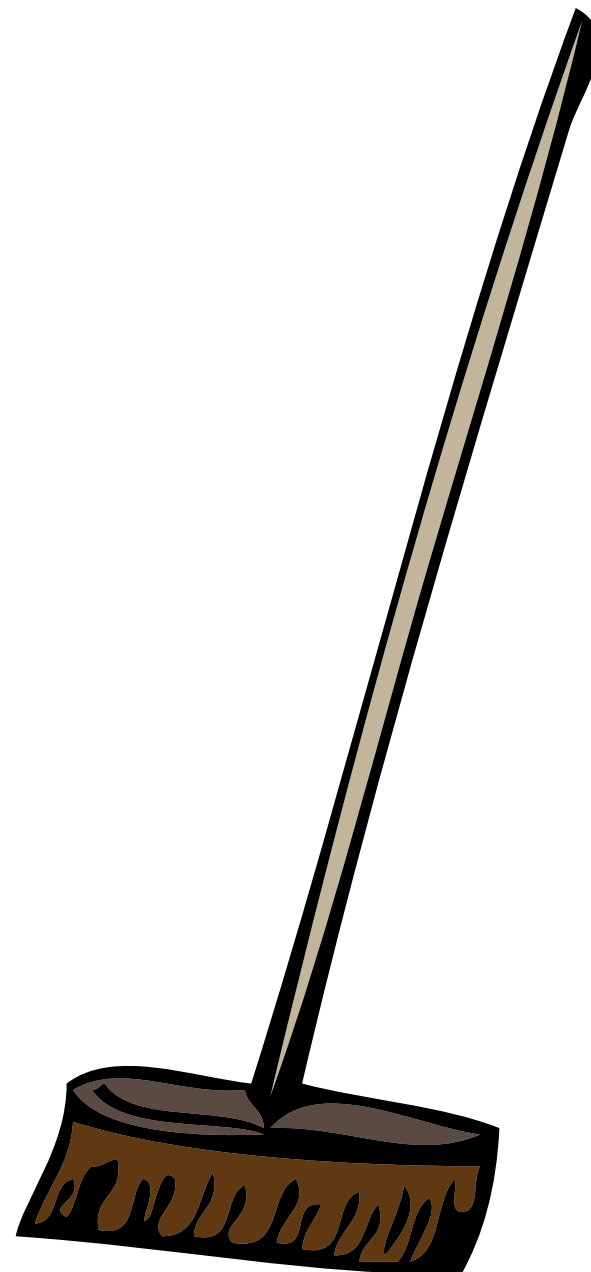
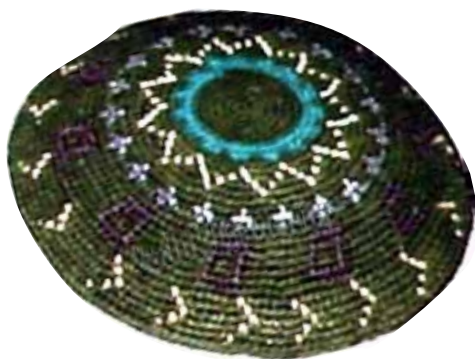
כיפה- כשאדם אחד התבייש לשבת ליד הרב צבי יהודה בגלל שהיה בלי כיפה, הרב צבי יהודה ענה שהוא רואה אך ורק ללב

שני אלפי"ם- אהבה ואמונה שהיו עיקר תפיסתו של הרב צבי יהודה.
יפה מאוד ילדים! כל הכבוד שזכרתם..

סיכום: כל ילד יקבל פתק ובו הוא יכתוב איזה מעשה טוב הוא עשה כדי להגביר את האהבה והאמונה שלמדנו מהרב צבי יהודה. (הפתקים יהיו בצורת לוחות הברית מחולקים לשניים- אהבה ואמונה).

XX

אהבה ואמונה - מזרח שני:

משך הפעילות: 45 דקות.

גיל יעד: כיתות ג'-ו'.

מטרה: שהתלמידים יעמיקו את הידע בנושא שני האלפיים של הרב צבי יהודה (המשך לשיעור קודם).

מהלך הפעילות:

המדריכה נכנסת לכיתה עם קובייה ולוח בצורת לב. מתחילים להתקדם מהתחתית של הלב (השפיץ), עד שנפגשים למעלה. המטרה של שני הקבוצות היא להיפגש בסוף. איך? ע"י אהבה. מתקדמים עם הקוביה שעליה כתוב על כל צד משהו: משימה, "אמרו על הרב", "הוא היה אומר", שאלה, סיפור, "אמרות נבחרות".

אמונה- הגדרה:

מצב פסיכולוגי בו אדם חש כי טענה או הנחה כלשהי הינה נכונה. במקרים רבים חווית האמונה מעורבת בשכנוע פנימי הקשור באופן עמוק לתפיסת המציאות של המאמין, ולכן פעמים רבות לא די בהוכחה סותרת כדי להניא אדם מלהאמין בדבר מה.

הסבר- מטרת המשחק היא ללמוד על האהבה והאמונה של הרצי"ה, איך שהוא התייחס לכל אדם באהבה גדולה רק מעצם היותו אדם, ואיך הוא הרבה את האמונה בכל אדם. כללי המשחק- מחלקים את הכיתה ל-2 קבוצות. מסבירים לכיתה שהמטה היא להפגש בסוף ביחד. כל קבוצה מטילה בתורה את הקוביה, ומבצעת מה שכתוב בה ומתקדמים צעד אחד.

משימות:

- עליך לספר סיפור שחיזק אותך באמונה.
- עליך לספר על מקרה שגרם לך לחיך.
- איזו מידה שלמדת מהרב צבי יהודה?
- עליך לספר בקצרה סיפור שאת/ה זוכר/ת על הרב צבי יהודה.
- עליך להודות לאחד הילדים תודה על דבר מה שעשה לך או לחבר בזמן האחרון.

הוא היה אומר

מציבים על השולחן קופסא יפה עם פתקים מגולגלים. מזמינים נציג מהקבוצה לפי תור והוא מוציא פתק ומקריא לכל הכיתה.

- "רק על ידי ריבוי אהבה נוכל לקרב לבבות. יש להרבות אמונה תוך נעימות".
- "אולי אותם אנשים רחוקים מתורה ומצוות באים כדי לשמוע המשך דברי הקודש של אבא זצ"ל, שאת שיטתו ניתן למצוא בשני האלפי"ם: אהבה ואמונה".
- "רק על ידי שנקדש שם שמייים ברבים, שנהיה מופת ודוגמה באהבת ישראל שלנו- נדע לקרב רחוקים לבאר מים חיים".
- "מי שבאמת אוהב את הבורא- אוהב מתוך כך את הבריות של הבורא".
- "וגדולה היא האהבה שמקרבת לתשובה שמשכללת את הגאולה".
- "אהבת ישראל שלמה אינה פוגמת חס ושלום באהבת התורה, כי כולה באה מתוך התורה".
- "הלל היה אומר: 'הוי מתלמידיו של אהרן- אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרב לתורה'. הלל לא אמר אוהב את הבריות כדי לקרבן לתורה, אלא 'אוהב את הבריות'. זהו ערך חשוב מאוד מחמת עצמו, לא לצורך מישהו אחר.

אמרו על הרב

תולים הלוח תמונה של דמות ממנה יוצאת בועה כתוב מה אמרה הדמות על הרב:

- הרב יצחק פרץ: "הרב דיבר רבות על סוגיות של קירוב רחוקים ועל הסגולות שבכל יהודי. הוא הדגיש שכל יהודי הנו קודש קודשים והנו בנו של הקב"ה. עלינו לדעת איך לקרב כל אחד ואחד מתוך אהבה".
- הרב משה צבי נריה: "דרכי ההסברה וההארה שלו מצאו מסילות בלבבם של מחפשי דרך. הללו הקשיבו, הסתכלו בעיניו, ברשמי פניו, התחממו לאורו, בחבלי אהבה התקשרו אליו, קסמו האישי שבה את לבם".
- גאולה כהן: "הרב מעולם לא שאלני מדוע איני מקיימת מצוות ולא אמר לי לשוב. הוא אף לא רמז על כך באופן עקיף, הוא קיבל כל אדם באשר הוא. אצלו היה ניתן לחוש אהבת ישראל מהי".
- הרב זלמן מלמד: "אהבת כלל האומה נבעה מתוך ההכרה שכלל ישראל הוא כגוף אחד חי, וגם אם חלק מן הגוף נגוע ומלא חולאים, הרי הוא איבר מאיברנו ובשר מבשרנו".
- הרב דב ביגון: "בפגישה הראשונה שלנו, הרב קיבלני בחום ובלבביות, למרות שכלל לא הכיר אותי. הוא אחז בכך ידי, ליטף אותה והקשיב והתעניין בי בכל פרט".

סיפורים

- "אנו משפחה מבאר שבע. יש לנו שתי בנות קטנות.. פרנסתנו בדוחק, ולא היה בידינו כסף לשלם את שכר הדירה. הוצאנו מביתנו ולא ידענו לאן לפנות. הגענו לירושלים כי ידענו ששם יש אנשים טובים שיכוונו אותנו.. רב אחד צדיק הזמין אותנו לגור אצלו עד שנסתדר כלכלית. לרב הזה קוראים הרב צבי יהודה קוק. גרנו אצלו, בישלנו אצלו, אכלנו אצלו- כאילו זה ביתנו. כך היה מספר חודשים עד ששוב היה בידינו כסף לשכור דירה משלנו."
- "כשהייתי צעיר, הפסקתי לקיים מצוות. שיניתי את שמי לדרור.. להביע שאני חופשי ממצוות. אבא שלי לא ידע איך להתמודד איתי, אז הוציא אותי מהבית. הרב צבי יהודה שמע על זה והזמין אותי לגור אצלו.. התנהגתי כמו חילוני. הוא אהב אותי כמו בנו ואף פינק אותי וצחצח לי נעליים. הוא כלל לא דיבר איתי על חזרה ליהדות, אבל אהבתו חלחלה אליי. כעבור תקופה מסוימת חזרתי לשמור תורה ומצוות."
- הרב דב ביגון: "החלטתי לעזוב את הקיבוץ ולהתחזק ביהדות. יצרתי קשר עם הרב צבי יהודה, קשר שנמשך תקופה ארוכה במכתבים ופגישות.. לבסוף הודעתי לרב: 'אני רוצה ללמוד בישיבה!' כיוון שלא הייתה פנימייה בישיבה, הרב הציע שאגור איתו בינתיים, ואכן כך עשיתי.. לאחר זמן מה, עזבתי את ביתו של הרב ועברתי לפנימייה. אולם תחושת הקרבה אליו שהתגבשה באותם שבועות ליוותה אותי לאורך שנים."
- הרב מנחם פרומן: "במשך תקופה ארוכה הייתי בא אל הרב צבי יהודה כל שבת שלישית, ישן בביתו וסועד על שולחנו את סעודת השבת. היינו יושבים ומשוחחים בצוותא שעות ארוכות ואף לומדים יחד. בסוף השנה הזמין אותי הרב לגור בביתו. ואכן גרתי איתו במשך שנת הלימודים, והשתדלתי לסייע בכל צרכי הבית."

- "הגענו אל הרב צבי יהודה באמצע סעודות שבת, נכנסנו בשבת עם מפתחות הרכב וארנק, אמרנו: 'היי צבי!'. הרב קיבל אותנו במאור פנים ובשמחה והתעניין בכל אחד מאתנו. הוא דיבר עם כל אחד על מה שמעסיק אותו, מכירת הרכב, משחקי טניס ושאר עניינים של חומר. מעולם לא ניסה לדבר איתנו על חזרה בתשובה, מעולם לא נזף בנו שאנו מגיעים ברכב בשבת. הוא פשוט קיבל אותנו. קבלה זו עוררה אצלי את הניצוץ היהודי, בהדרגה התחלתי לשמור מצוות".
- הרב דב ביגון: "הייתה תקופה מסוימת שבה גרתי אצל הרב צבי יהודה בבית. כשישבתי איתו במטבח הקטן הוא אכל את ארוחתו הצנועה, בעוד לי דאג לארוחה מזינה. בתחילה חשתי שלא בנוח לאכול בחברתו, אך הוא הרגיעני באומרו: 'אנו איננו מלאכים!, אנו בני אדם'. היינו יושבים ומשוחחים על נושאים שונים".
- אפי איתם: "תוך כדי שירותי בצבא קבע התחלתי להתעניין ביהדות. ופניתי ללמוד במכון מאיר. גיליתי שמצאתי את מקומי. רציתי להתחיל ללכת לשיעוריו של הרב צבי יהודה, אך לפני כן נכנסתי אליו ביחידות. עיניו היו מלאות חום ואהבה ותבונה אין קץ. הרב קיבלני במאור פנים מיוחד ונטל את ידי בשתי ידיו החמות. הוא הביט בי בחיוך מלא אהבה. חשתי שהצטרפתי למשפחה המתכנסת סביב האב-סב. חשתי שייכות לחבורה זו".

אמרות נבחרות

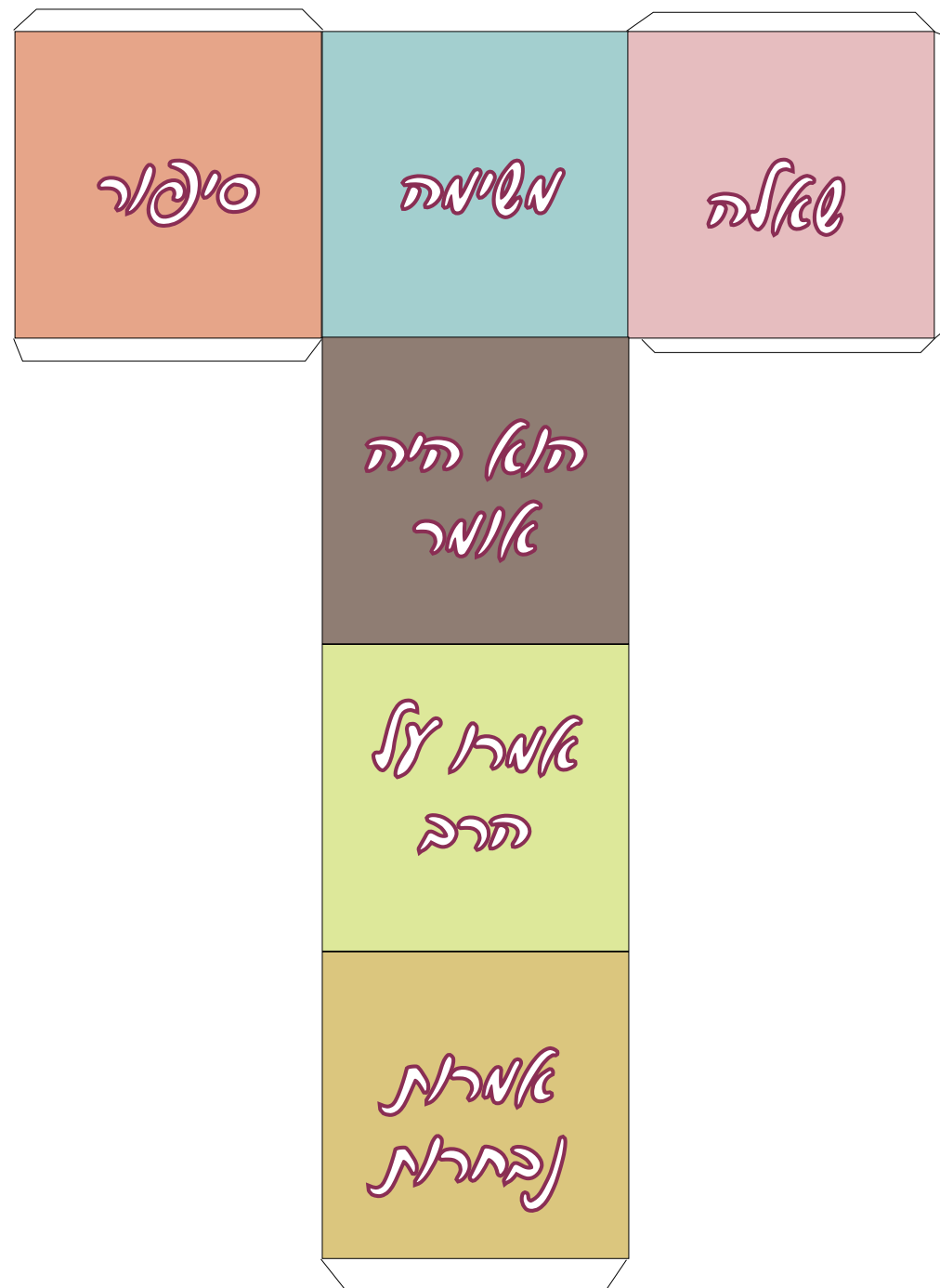
מציבים על השולחן קופסא יפה עם פתקים מגולגלים. מזמינים נציג מהקבוצה שהגיע תורה והוא מוציא פתק ומקריא לכל הכיתה.

- רק על ידי ריבוי אהבה נוכל לקרב לבבות.
- שני האלפיים: אמונה ואהבה.
- "אוהב את הבריות" זהו ערך חשוב מאוד מחמת עצמו, לא לצורך משהו אחר.
- וגדולה היא האהבה המקרבת לתשובה.
- עלינו לדעת איך לקרב כל אחד ואחד מתוך אהבה.
- הוא קיבל כל אדם באשר הוא. אצלו היה ניתן לחוש אהבת ישראל אמיתי מהי.
- אהבת כלל האומה נבעה מתוך ההכרה שכלל ישראל הוא כגוף אחד חי.

שאלות

- מהם הראשי תיבות של שני האלפיים?
- איזו מידה למדת ממידותיו של הרב צבי יהודה?
- לספר תכונה על הרב.
- לרב צבי יהודה היו תלמידים רבים. ציין אחד מהתלמידים של הרב.

✂

"רק על ידי ריבוי אהבה נוכל לקרב לבהות.
יש להרבות אמונה תוך נעימות"

"אולי אותם אנשים רחוקים מתורה ומצוות באים כדי
לשמוע המשק דברי הקודש של אבא זצ"ל, שאת שיטתו ניתן
למצוא בשני האלפים"ס: אהבה ואמונה"

"רק על ידי שנקדש שם שמייס ברבים, שנהיה מופת וזוגמה
באהבת ישראל שלנו- נדע לקרב רחוקים לבאר מים חיים"

"א' שבאמת אלה את הבורא- אלה מתוך כך את
הבריות של הבורא"

"ועצולה היא האלה שמקרה לתשובה
שעלאת את העצולה".

"אהבת ישראל שלמה אינה פוגמת חס ושלום באהבת
התורה, כי כלה באה מתוך התורה".

"הלל היה אומר: 'הוי אתלמידיו של אהרן- אלהי שלום
ורוצל שלום, אלהי את הבריות ואקרבת לתורה'.
הלל לא אמר אלהי את הבריות כדי לקרבן לתורה, אלא
'אלהי את הבריות'. לזה ערך חשב מאד אחמת עצמו, לא
לצורך אישהו אחר.

"הרב מעולם לא שאלני מדוע אני מקיימת מצוות ולא אמר לי לשוב. הוא אף לא רמז על כך באופן עקיף, הוא קיבל כל אדם באשר הוא. אצלו היה ניתן לחוש אהבת ישראל מהי".

גאולה כהן
ח"כ לשעבר, וכלת פרס ישראל

"דרכי ההסברה וההארה שלו מצאו
מסילות בלבבם של מחפשי דרך. הללו
הקשיבו, הסתכלו בעיניו, ברשמי פניו,
התחממו לאורו, בחבלי אהבה התקשרו
אליו, קסמו האישי שבה את לבם."

הרב משה צבי נריה
מייסד ישיבות בני עקיבא

”בפגישה הראשונה שלנו, הרב קיבלני
בחום ובלבביות, למרות שכלל לא הכיר
אותי. הוא אחז בכך ידי, ליטף אותה
והקשיב והתעניין בי בכל פרט.”

הרב דב ביגון
ראש ישיבת מכון מאיר

”אהבת כלל האומה נבעה מתוך ההכרה
שכלל ישראל הוא כגוף אחד חי, וגם אם
חלק מן הגוף נגוע ומלא חולאים, הרי הוא
איבר מאיברנו ובשר מבשרנו.”

הרב זלמן מלמד
ראש ישיבת בית אל

"הרב היה עבורנו רב ואבא. הרב התייחס
אל כל אחד מתלמידיו כאילו היה בנו יחידו
והקדיש לו את כל הזמן הנדרש- וכך כל
תלמיד הרגיש שהוא הבן הכי אהוב עליו".

הרב חיים פוגל
יו"ר מוסדות מורשת יעקב ואורות ישראל

"הרב דיבר רבות על סוגיות של קירוב
רחוקים ועל הסגולות שבכל יהודי. הוא
הדגיש שכל יהודי הנו קודש קודשים והנו
בנו של הקב"ה. עלינו לדעת איך לקרב כל
אחד ואחד מתוך אהבה".

הרב יצחק פרץ
ח"כ לשעבר, ורב העיר רעננה

”משנתו האמונית-חינוכית האפילה על
גדלותו התורנית-הלכתית אשר באה
לידי ביטוי מובהק בספרות התורנית
שהותיר אחריו.”

הרב פרופסור נריה גוטל
נשיא מכללת אורות ישראל

"ראינו הליכותיו, שבכל עת, מתגלות לתלמידיו
ולמכיריו כסולם יעקב: ראשו בשמים והוא מוצב
ארצה. מורה ומברר סוגיות יסוד באמונת אומן.
בונה בדרך ד' וסולל נתיבות עולם, מחנך בחסד,
קשוב ומאזין. אדם המכבד כל אדם ואדם,
ונשמתו-משנתו דבוקה באהבה לכלל ישראל.

הרב יוחנן פריד
יו"ר בית הרב קוק בירושלים

הרב היה בעבורי "אנשי קודש תהיון לי" איש שכולו
קודש בכל הנהגותיו היומיומיות, מלא בשמחה
אמיתית שידע להאציל על כל סביבתו מקדושתו
ומאושרו הפנימי. השהיה במחיצתו גרמה להתעלות
ולהתקדשות ומתוך כך לחיזוק השמחה והאמונה
הפנימית ומתוך כך לריבוננו של עולם.

הרב אברהם טייץ
מנהל בית הרב קוק בירושלים

”כשהייתי צעיר, הפסקתי לקיים מצוות. שיניתי את שמי לדרור.. להביע שאני חופשי ממצוות. אבא שלי לא ידע איך להתמודד איתי, אז הוציא אותי מהבית. הרב צבי יהודה שמע על זה והזמין אותי לגור אצלו.. התנהגתי כמו חילוני. הוא אהב אותי כמו בנו ואף פינק אותי וצחצח לי נעליים. הוא כלל לא דיבר איתי על חזרה ליהדות, אבל אהבתו חלחלה אליי. כעבור תקופה מסוימת חזרתי לשמור תורה ומצוות.”

הרב דב ביגון: ”החלטתי לעזוב את הקיבוץ ולהתחזק ביהדות. יצרתי קשר עם הרב צבי יהודה, קשר שנמשך תקופה ארוכה במכתבים ופגישות.. לבסוף הודעתי לרב: 'אני רוצה ללמוד בישיבה!' כיוון שלא הייתה פנימייה בישיבה, הרב הציע שאגור איתו בינתיים, ואכן כך עשיתי.. לאחר זמן מה, עזבתי את ביתו של הרב ועברתי לפנימייה. אולם תחושת הקרבה אליו שהתגבשה באותם שבועות ליוותה אותי לאורך שנים.”

הרב מנחם פרומן: "במשך תקופה ארוכה הייתי בא אל הרב צבי יהודה כל שבת שלישית, ישן בביתו וסועד על שולחנו את סעודת השבת. היינו יושבים ומשוחחים בצוותא שעות ארוכות ואף לומדים יחד. בסוף השנה הזמין אותי הרב לגור בביתו. ואכן גרתי איתו במשך שנת הלימודים, והשתדלתי לסייע בכל צרכי הבית".

• "הגענו אל הרב צבי יהודה באמצע סעודות שבת, נכנסנו בשבת עם מפתחות הרכב וארנק, אמרנו: 'היי צבי!' הרב קיבל אותנו במאור פנים ובשמחה והתעניין בכל אחד מאתנו. הוא דיבר עם כל אחד על מה שמעסיק אותו, מכירת הרכב, משחקי טניס ושאר עניינים של חומר. מעולם לא ניסה לדבר איתנו על חזרה בתשובה, מעולם לא נזף בנו שאנו מגיעים ברכב בשבת. הוא פשוט קיבל אותנו. קבלה זו עוררה אצלי את הניצוץ היהודי, ו בהדרגה התחלתי לשמור מצוות".

הרב דב ביגון: "הייתה תקופה מסוימת שבה גרתי אצל הרב צבי יהודה בבית. כשישבתי איתו במטבח הקטן הוא אכל את ארוחתו הצנועה, בעוד לי דאג לארוחה מזינה. בתחילה חשתי שלא בנוח לאכול בחברתו, אך הוא הרגיעני באומרו: 'אנו איננו מלאכים!, אנו בני אדם'. היינו יושבים ומשוחחים על נושאים שונים".

אפי איתם: "תוך כדי שירותי בצבא קבע התחלתי להתעניין ביהדות. ופניתי ללמוד במכון מאיר.. גיליתי שמצאתי את מקומי. רציתי להתחיל ללכת לשיעוריו של הרב צבי יהודה, אך לפני כן נכנסתי אליו ביחידות. עיניו היו מלאות חום ואהבה ותבונה אין קץ. הרב קיבלני במאור פנים מיוחד ונטל את ידי בשתי ידיו החמות. הוא הביט בי בחיוך מלא אהבה. חשתי שהצטרפתי למשפחה המתכנסת סביב האב- סב. חשתי שייכות לחבורה זו".

משך הפעילות: 45 דקות.

גיל יעד: כיתות א'-ו'.

- מטרות:**
1. התלמידים ילמדו למצוא את מידותיהם הטובות, באילו מידות הקב"ה ברך אותם.
 2. התלמידים ימצאו מידות טובות בחבריהם.
 3. התלמידים ילמדו על מידותיו של הרב צבי יהודה ומתוך כך יישמו זאת בחייהם בע"ה.

משך הפעילות:

הפעם, המדריכה מתחילה עם התרמיל. היא מוציאה את התרמיל ומזכירה את הסיפור הרגיל עם הסבא, ואומרת- "היי ילדים, מעניין מאוד מה סבא השאיר לי הפעם. רוצים שנפתח ביחד את התרמיל ונגלה?? כן?? ואללה!!

היי, מה זה? תמונה של עין? לשון? שרירים? מה זה קשור בכלל? מה סבא מנסה להגיד לי הפעם. איך זה קשור בכלל לרב צבי יהודה? טוב, אני אומרת שנתחיל במסע שלנו ובטח בסוף השיעור כבר נגלה יחד."

מחלקים לכל תלמיד סוכריה ומבקשים ממנו לברך ולהגיד תכונה טובה או מידה טובה שיש בו. מסבירים לילדים שזה חשוב מאוד לדעת באיזה מידות התברכת, במה אתה טוב, כדי שתוכל להשתמש בדברים שאתה טוב בהם להשפיע על הסובבים אותך, ולעשות טוב לעולם. מביאים למתנדב אחד פתק יפה שכתוב עליו: "כל מי שיש בידו שלושה דברים הללו- מתלמידיו של אברהם

אבינו- עין טובה, רוח נמוכה ונפש שפלה".

מסבירים לתלמידים- מה כתוב בפתק? רוח נמוכה ונפש שפלה הכוונה, שהאדם יהיה צנוע וענו וידע שהכל ממנו יתברך, גם התכונות הטובות שיש בו, הם לא ממני, הם מהקב"ה שברא אותי, ולכן אין לי כל סיבה להשתחצן ולהתרברב בתכונותיי.

מה זה עין טובה? יפה מאוד ילדים! לדעת להסתכל על כל אדם בעין טובה, בכל אחד מאיתנו יש טוב, השאלה היא אם אני מחפש את הטוב הזה או את הרע.

משימה: בואו ננסה ביחד לחפש את הטוב בילדים מכיתתנו.

אומרים לכל ילד להחזיק את הפתק בתורו ולהעביר אותו לילד שהוא רוצה ללמוד ממנו מידה טובה.

יפה ילדים! אחרי שכל אחד הכיר את המידה הטובה בו ובחברו, נכיר את מידותיו של הרב צבי יהודה. תולים על הלוח משחק של מהי המידה? כלומר תולים תמונה של דבר כלשהו ושואלים את התלמידים- איזה מידה יכולה אפשר ללמוד מהתמונה שתלינו עכשיו? איך זה קשור לרב צבי יהודה? התלמידים צריכים לנחש באיזו מידה מדובר.

תמונה של בית צנוע- הסתפקות במועט.
אדם כועס- הימנעות מכעס.
לב גדול- אהבה.
קופת צדקה- צדקה.

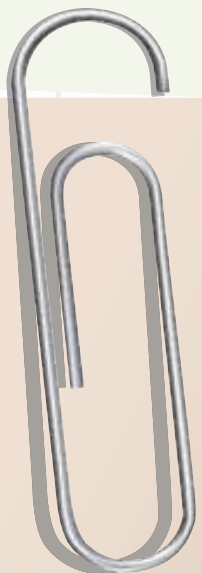
לשון- שמירת הלשון.
הורדת ידיים- גבורה.
עין- עין טובה.
אדם שנותן דבר לחברו- חסד.

מתחלקים לקבוצות גיל.

כיתות א'-ג' משחקים משחק הזיכרון עם התמונה והמידה.

כיתות ד'-ו' מחלקים את הכיתה לשתי קבוצות ולכל קבוצה מחלקים כרטיסיות של המידות וסיפורים על אותה המידה. התלמידים צריכים להתאים את המידה לסיפור והקבוצה שמסיימת ראשונה היא הקבוצה המנצחת.

מסיימים את הפעילות בתרמיל- "ילדים, עכשיו אתם מבינים למה היו את התמונות האלו בתוך התרמיל? איך זה קשור? יפה מאוד! אלו מידותיו של הרב צבי יהודה!!".

כל מי שיש ביזו שלושה דברים הללו-
מתמידיו של אברהם אבינו-

עין טובה,
רוח נאוכה
ונפש שפלה.

עין טובה

שם:

מידה טובה שאני מוצא בחברי:

עין טובה

שם:

מידה טובה שאני מוצא בחברי:

עין טובה

שם:

מידה טובה שאני מוצא בחברי:

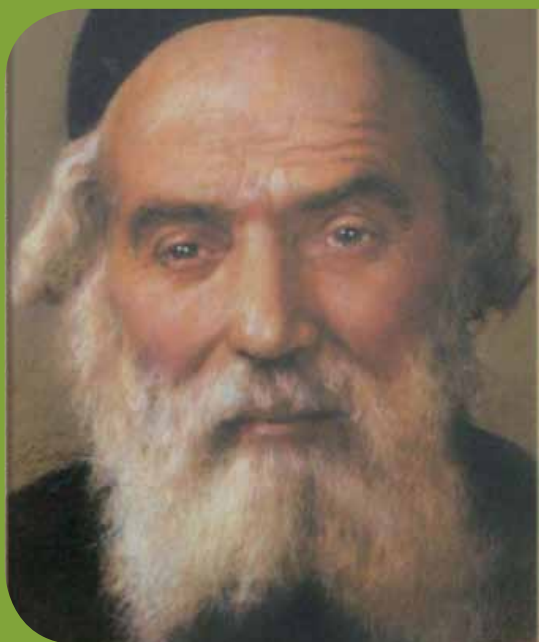
עין טובה

שם:

מידה טובה שאני מוצא בחברי:

מספר אחד מתלמידיו של הרב-
"לאחר מספר פעמים שחזרנו על ספר 'שמירת הלשון'
בשעת הצהריים, ניגשנו לרב ושאלנוהו אם אפשר ללמוד ספר אחר.
ענה הרב בשאלה:
"האם כבר אין לכם מה לתקן בשמירת הלשון?"

גבורה

שמירת הלשון

”כשיצא הרב מבית החולים לאחר הניתוח, בא לנוח בבית גיסו הרב נתן רענן שב’בית הרב’.
הוא לא יכול לצעוד על רגלו, ובקושי יצא מהחדר.

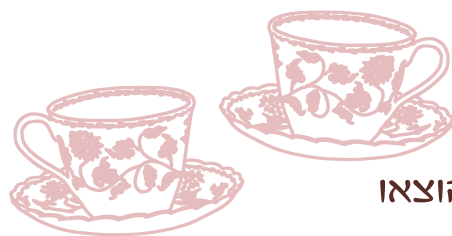
הגיע ליל יום העצמאות, ולפתע הרב קם, ירד ממיטתו והתכוון לרדת לריקודים במרכז העיר.
אחותו, הרבנית בתיה- מרים, ביקשה שלא ילך, אך הוא לא שעה לדבריה, וירד לרקוד כאילו אין כל בעיה.

הלכתי לידו, והחזקתיו שלא ינתר, כי חששתי שתנועה חזקה תגרום נזק חמור לרגל.
אך הוא רקד במלוא כוחותיו בשמחה על עצמאותנו.

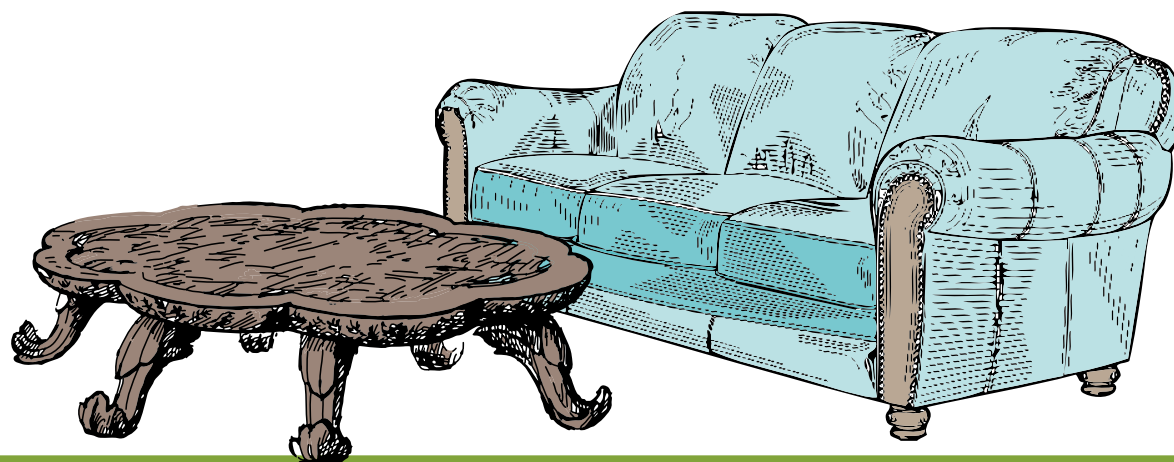
כזה היה כוח הגבורה שלו, למעלה מן הטבע.”

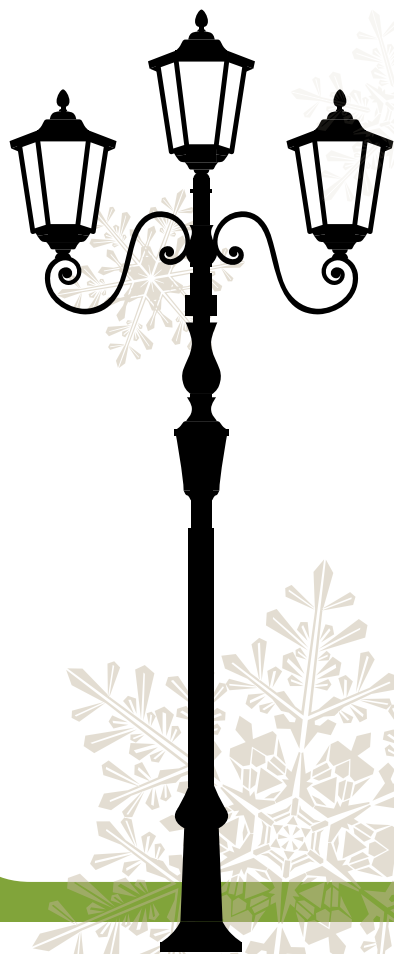

בחור ישיבה שהיה קשור לרב צבי יהודה נסע להודו, ושב ארצה עם קוקו בשערו ושרשראות לצווארו. הוא ניגש לבקר את הרב צבי יהודה ובידו ספר של עבודה זרה העוסק בתורות המזרח ובו ציורים שונים של הבודהא (האל של ההודים). הוא הושיטו בהתלהבות לרב צבי יהודה ואמר: 'ראה איזה ספר עתיק וחשוב הבאתי, בן אלפי שנים, עתיק יותר מהתורה. כל הנוכחים נדהמו מעזות המצח של הבחור, בהביאו ספר עבודה זרה, וחשבו בלבם שיש לסלקו מיד מהבית, אך הרב כלל לא התרגש. בשקט ובשלווה הוא דפדף בספר ותוך כדי זה אמר באדישות ובביטול: 'באמת? דברים חדשים, שלא ראינו כמותם, ולא שמענו כמותם.. הרי כל הדברים בספר אין להם כל יסוד, כל הנאמר הם המצאות חדשות...'. בדרך זו הוציא הרב לבחור את תחושת ההתלהבות מדברי ההבל. כשיצא, שאלתי את הרב איך הוא מצליח לאהוב את כולם. השיב לי הרב: כאשר מסתכלים על בחור כזה ורואים את כל הקליפות העוטפות אותו- שיער, שרשראות, מראה חיצוני מרחיק, הדבר מעכב את היכולת לאהוב אותו. אולם אני איני מסתכל כלל על הקליפות. אני מסתכל לתוך תוכו של האדם, לטוב שבו ולאור שבו, וכך אין קליפות המונעות ממני לאהוב אותו."

למשפחה עם שתי בנות מבאר שבע היה חסר כסף לתשלום שכר הדירה, והם הוצאו מביתם. המשפחה נותרה חסרת כול, וכך הגיעה לירושלים. שמע עליהם הרב צבי יהודה והכניסם לביתו. במשך תקופה ארוכה התגוררו האנשים בביתו, בישלו ואכלו במטבחו והתנהגו כבני בית. הרב הציגם כחברים שבאו להתגורר עמו, וחלק להם כבוד רב.

מעשה בפרופסור לפילוסופיה, גוי מחוץ לארץ,
שנאמר לו שאם חפץ הוא לפגוש מישהו בדמות אחד הנביאים,
שיבוא לארץ ישראל ויחפש את הרב צבי יהודה קוק.
במשך שבוע שלם בא לרב צבי יהודה, שהקדיש לו מזמנו ולמד איתו.
הגוי התפעל מהרב.

היה אז חורף קר מאוד בירושלים, והפרופסור קפא מקור בביתו של הרב צבי יהודה.
לפני שנסע לארצו, קנה כאות תודה והוקרה תנור חשמלי, וביקש שאביא לו אותו.
שאל אותי הרב מה לעשות עם התנור.
תמהתי: 'מה פירוש מה לעשות? - להשתמש!'

אחד מגדולי ראשי הישיבות באירופה בתקופה שלפני השואה כתב ספר,
ובו דברים חריפים ביותר נגד הציונות ונגד הדתיים שהשתתפו בהסתדרות הציונית.
לימים נספה אותו רב בשואה.

באחד הימים גילה הרב צבי יהודה שספרו של אותו רב מצוי בספריית הישיבה.
עוד באותו ערב יצא הרב צבי יהודה בחריפות כנגד אותו הרב. שאלתי לתומי את הרב:
'הרי הרב מקרב אליו בדרך של אהבה אפילו אוכלי טריפות ומחללי שבתות,
הכיצד מתבטא הרב בכזו חריפות נגד תלמיד חכם?'

הרב השיב בהרמת קול נגדי ונבהלתי מכך.
למחרת, העזתי ושאלתי את הרב על מה ולמה כעס עליי.
הרב הניח עליי את ידו ואני חשתי את החום הזורם אליי. הרב אמר לי:
'עידו עליי במרומים שמזה כמה עשרות שנים הצלחתי למגר לחלוטין את מידת הכעס.
אך לעיתים יש להרים את הקול, לכל צעקה יש סיבה ויש ועד'.

”פעם לבש הרב בגד שאינו מספיק נאה.
פנית אליו ואמרתי לו: ‘צריכים חליפה חדשה לרב, בגד זה אינו לפי כבודו’.
באותו זמן היה צריך להתחתן בחור שלמד בישיבה.
שאלני הרב אם רכשתי לבחור בגדים לחתונה,
ומשהשבתי בשלילה אמר לי:
‘קודם תדאג לו, ואחר כך תדבר איתי’.”

קצק

ע'ן ט/בה

זוח

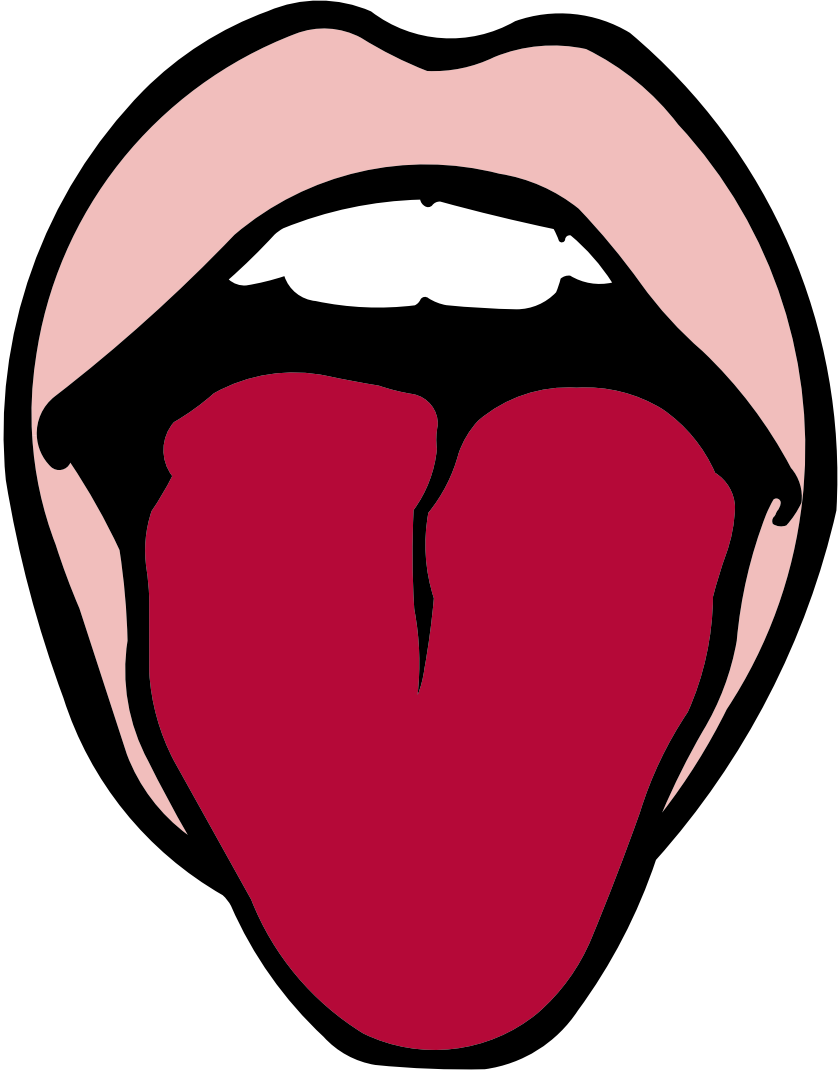
הסתלקות באדם

התעלות מכח

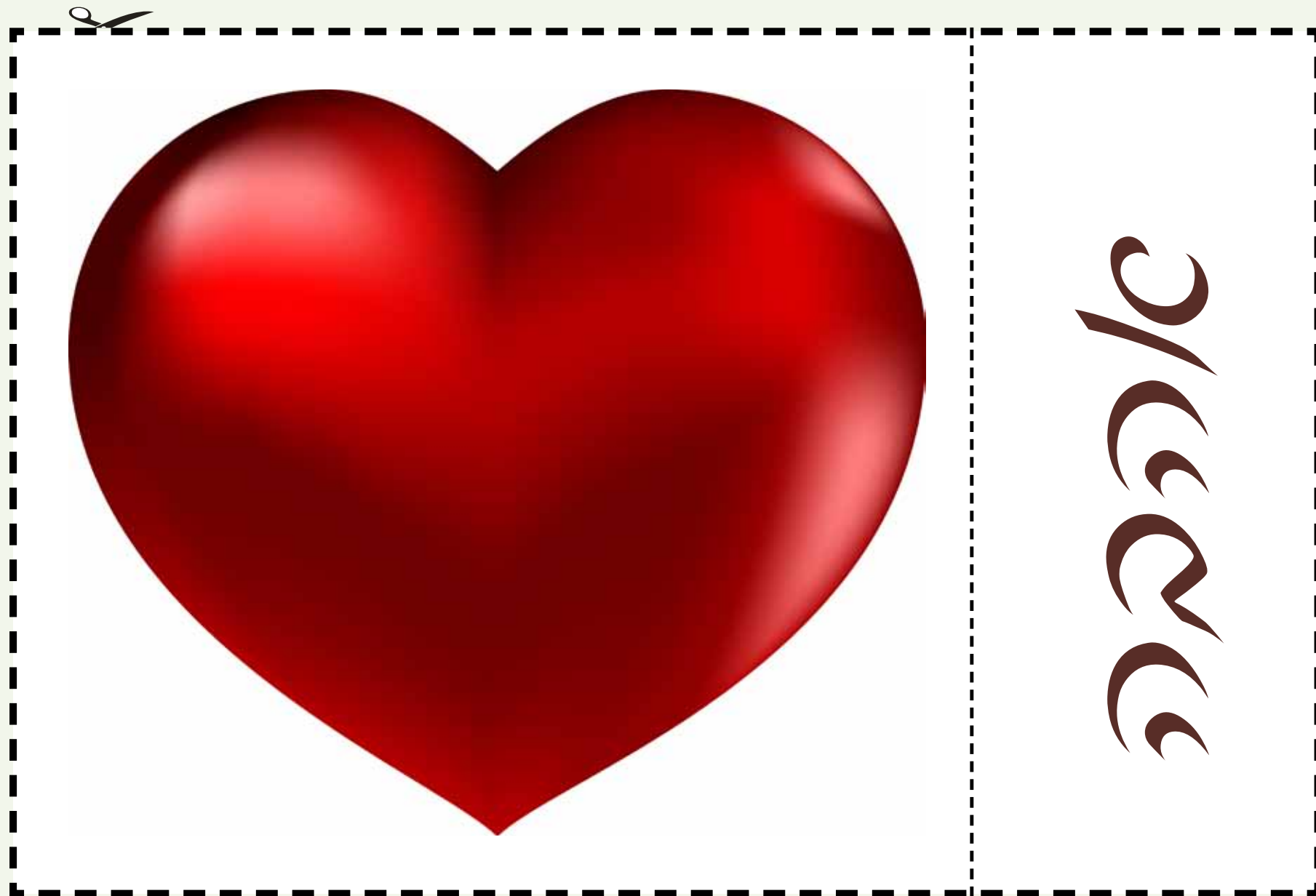
אהבה

გვინა მღერო

swell

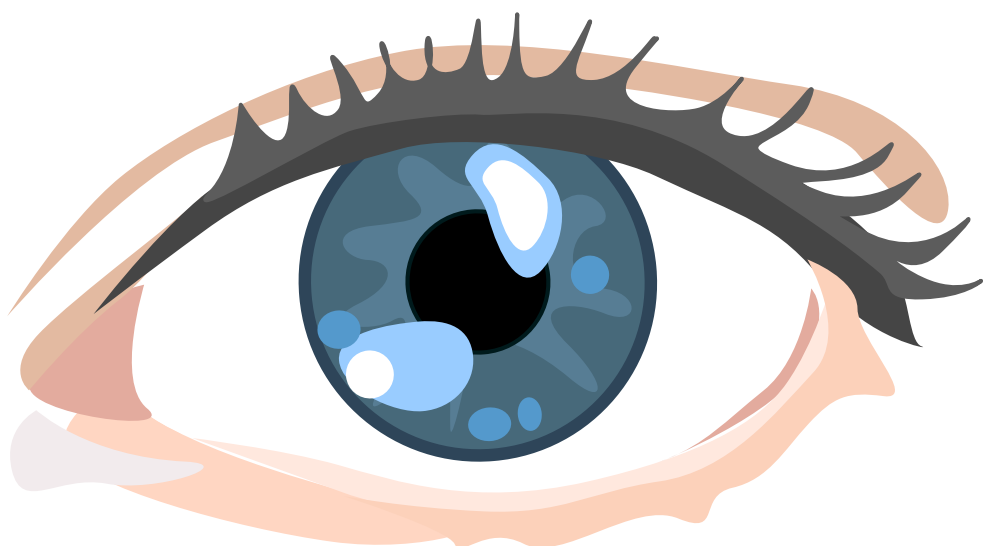

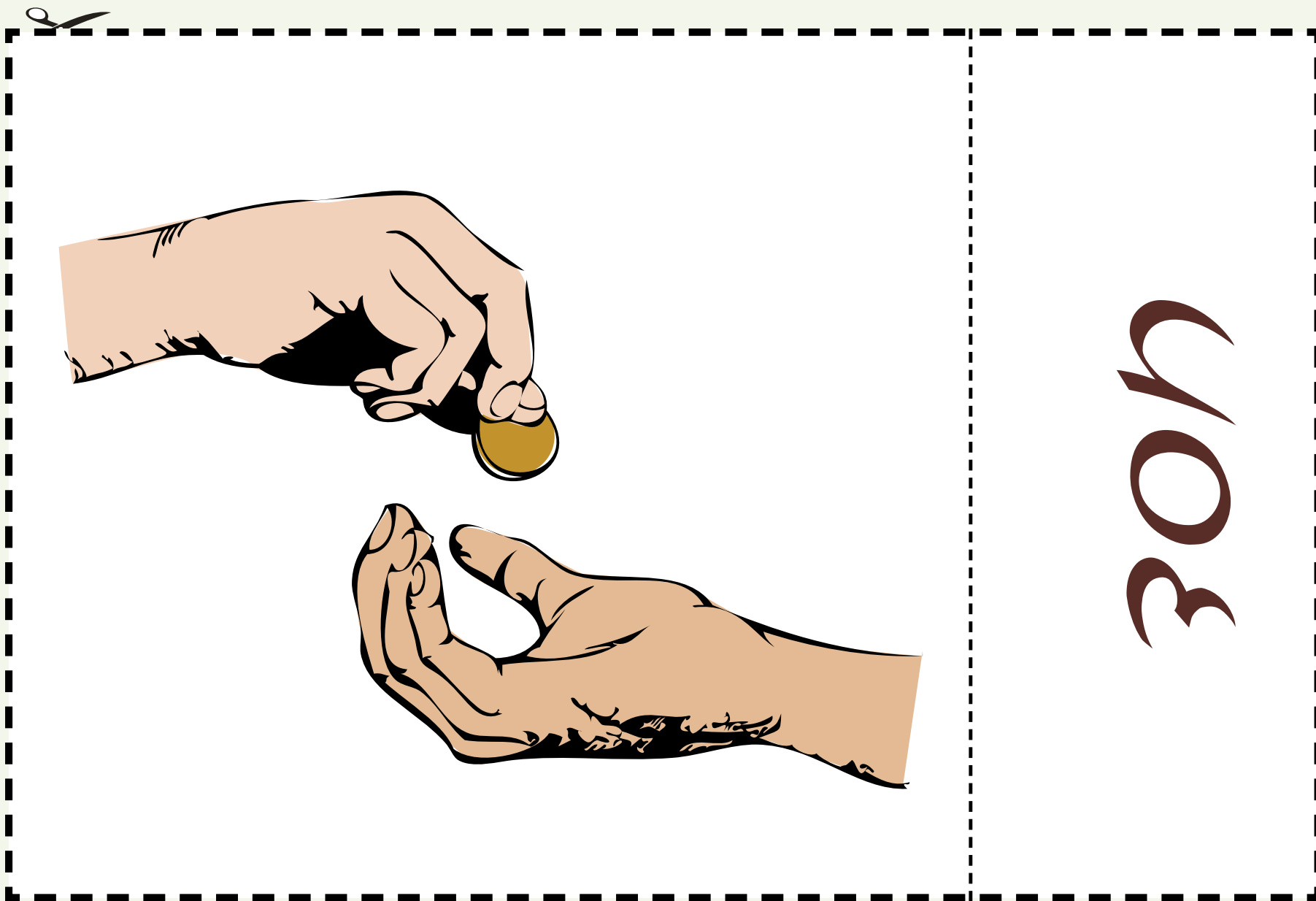
смиѣлѣ нсѣо

צדקה

01/06/10

Peace

קדושת ארץ ישראל

גיל יעד: כיתות א'-ו'.

משך הפעילות: 45 דקות.

מטרות: 1. שהתלמידים יכירו בקדושת ארץ ישראל.

2. התלמידים יבינו שאדם שלא ראוי להיות בארץ ישראל, ארץ ישראל לא רוצה שהוא יהיה בה.

מהלך הפעילות:

פתיחה

מתחילים את הפעילות עם התרמיל הידוע.

"היי ילדים מה שלומכם? אתם חייבים לשמוע מה מצאתי בתרמיל! הפעם זה באמת מוזר! סבא שם לי בתרמיל כל מיני מצוות, יש כאן מצוות שאני בכלל לא מכירה, מעניין אתכם לראות מה כתוב שם?"

מוציאים מהתרמיל את המצוות שאפשר לקיימן רק בארץ ישראל- שמיטה, תרומות ומעשרות, הפרשת חלה, לקט. שואלים את הילדים- "מישהו הבין מהן המצוות המוזרות האלה? שמעתם

עליהם פעם? ולמה הן קשורות אחת לשנייה? טוב, בואו נתחיל ובסוף השיעור נצליח לגלות, ואם לא אני

אשאל את סבא ויספר לכם מה הוא אמר בשיעור הבא."

שואלים את הילדים- "מישהו יכול להגיד לי למה הוא אוהב את ארץ ישראל?" כותבים את התשובות על הלוח.
(לכוון את הכיתות הנמוכות יותר- בגלל הבית, בגלל בית המקדש, בגלל המשפחה, בגלל הנופים, בגלל השייכות, כי היא ארץ זבת חלב ודבש, כי ה' ציווה, כי כאן אפשר לקיים את כל המצוות, כי כאן חיו אבותינו, בגלל הבטחת ה', כי נולדתי בה, כי כאן אני מרגיש מוגן, כי כולם מדברים עברית, בגלל ההיסטוריה שלנו, כי כולם יהודים, בגלל ירושלים וכו').

מוחקים אחת מהתשובות שכתובות על הלוח ושואלים את הילדים- האם אתם עדיין אוהבים את ארץ ישראל? מן הסתם הם יענו כן. מוחקים את התשובות היותר מהותיות ושוב שואלים את הילדים- האם אתם עדיין אוהבים את ארץ ישראל? הם עונים שכן, ואז אומרים להם- איך זה יכול להיות? נגיע איתם להבנה שיש משהו עמוק ומהותי באהבה שלנו לארץ ישראל, יותר מהסיבות הרגילות שמנינו כאן על הלוח.

תולים על הלוח כרטיסיות עם כל מיני מצוות. כל פעם כרטיסייה אחת. (יש להסביר את המצוות שלא מובנות)

צדקה- בארץ ובחו"ל.

תפילין- בארץ ובחו"ל.

שמיטה- רק בארץ ישראל.

מזוזה- בארץ ובחו"ל.

תרומות ומעשרות- רק בארץ ישראל.

שבת- בארץ ובחו"ל.

הפרשת חלה- רק בארץ ישראל.

ברכת המזון- בארץ ובחו"ל.

תפילה- בארץ ובחו"ל.

ישיבה בסוכה- בארץ ובחו"ל.

כיבוד הורים- בארץ ובחו"ל.

לקט- רק בארץ ישראל.

כשרות- בארץ ובחו"ל.

שכחה- רק בארץ ישראל.

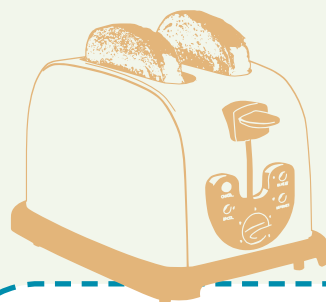
פאה- רק בארץ ישראל.

ליל הסדר- בארץ ובחו"ל.

תקיעת שופר- בארץ ובחו"ל.

פאה או פאת השדה היא כמות של תבואה בסוף השדה שבעל השדה צריך להשאיר לעניים ולא לקצור. אין חובה מהתורה לגבי כמות התבואה שיש להשאיר בסוף השדה, אך חז"ל תקנו להשאיר אחד משישים. בפאה קיים דין מיוחד שאסור לה להיות מיוחדת עבור שום אדם אלא אם כן נטל אותה. דוגמאות לכך ניתן למצוא באיסור לשמור פאה עבור עני מסוים אלא עני הקודם לקחת זוכה בפאה. כמו כן אין באפשרותו של עני הרוצה בכך לשמור לעצמו על ידי פריסת בגד על הפאה וסימון הפאה כפאה "שלו" ואם עשה כן מותר לעני אחר ליטול ממנו.

שכחה היא תוצרת חקלאית שנשכחה במקום גידולה אשר התורה מצווה להשאירה לעניים. על פי ההלכה, השכחה מתייחסת לכמות קטנה של אלומות (או שאר אוספים של גידולים) אשר נשכחו בשדה ולא היו נמצאות על ידי בעל השדה אלא אם בעל השדה היה מבצע סריקה מיוחדת לצורך כך. על כן, כל אלומה מיוחדת אשר מקומה, צורתה או תוכנה היו מזכירים לבעל השדה את השכחה אינם נחשבים לשכחה ובעל הבית לא חייב להשאירם לעניים.

תרומות ומעשרות הן חלקם של הכהנים, הלויים והעניים מתוך היבול החקלאי הגדל בארץ ישראל, כפי שמצווה בתורה ובספרות ההלכה. התרומות והמעשרות הן חלק ממתנות הכהונה, ונועדו גם עבור הלויים, אשר הוקדשו גם הם לעבודה רוחנית בבית המקדש ועל כן לא קבלו נחלה בארץ, וכן עבור העניים ועבור העלאת קורבן ואכילה עצמית בירושלים.

תרומת חלה היא מצוות עשה שמחייבת את בעל עיסה להפריש ("להרים") חלק מראש עיסתו ולתתו לכהן חינום משום תשלום או קבלת הנאה. מצווה זו נמנית במניין המצוות ונחשבת לאחת מכ"ד מתנות כהונה. המצווה ניתנה ל בני ישראל טרם הכניסה לארץ ישראל. מקור המצווה: "בְּבִאְכֶם אֶל הָאָרֶץ וְהָיָה בְּאֶכְלֶכֶם מִלֶּחֶם הָאָרֶץ תְּרִימוּ תְּרוּמָה לַיהוָה רֵאשִׁית עֲרֹסֹתֵיכֶם חֲלֹה תְּרִימוּ תְּרוּמָה כְּתְּרוּמַת גֶּחִין כֵּן תְּרִימוּ אֹתָהּ מִרֵּאשִׁית עֲרֹסֹתֵיכֶם תִּתְּנוּ לַיהוָה תְּרוּמָה לְדֹרֹתֵיכֶם" (במדבר ט"ו, י"ח-כ"א).

שמיטה היא מצווה שבה מצווה עם ישראל לשבות מחלק גדול מהמלאכות בשדות חקלאיים בארץ ישראל ולהפקיר את הפירות לכל המעוניין לקוטפם, אחת לשבע שנים בשנת השמיטה. במשנה ישנה מסכת העוסקת בענייני השמיטה - מסכת שביעית. מצוות השמיטה היא מאחת המצוות התלויות בארץ, כלומר מצוות הנהוגות רק בארץ ישראל.

לקט מתייחס לכמות קטנה של שיבולים הנופלת מיד הקוצר בעת הקצירה. לפי ההלכה, שיבולת אחת או שתיים שנופלות על בעל השדה להשאיר לעניים, אך אם נפלו שלוש שיבולים ומעלה אין על השיבולים דין לקט, ומותר לבעל השדה לקחת את השיבולים שנפלו. אם בעל השדה עבר על האיסור לקחת את הלקט ולקחו וטחנו ואפילו אפה אותו, הוא מחויב לתת אותו לעניים.

ושואלים את הילדים- איזה מצוות אפשר לקיים אך ורק בארץ ישראל ואיזה מצוות אפשר לקיים בחוץ לארץ?
לסיכום: אנו רואים שיש מצוות מיוחדות, שאדם יכול לקיים אותן אך ורק אם הוא גר בארץ ישראל. כלומר אדם יכול לקיים את כל תרי"ג מצוות רק אם הוא נמצא בארץ ישראל. ז"א שיש קדשה מיוחדת בארץ ישראל.

- מזמינים שני תלמידים מתנדבים שיעשו הצגה קצרה על המיוחדות והקדושה שבארץ ישראל.

הצגה

תושב חו"ל: היי שמוליק, מה קורה? נו איך שם בארץ? שורדים?
תושב א"י: מה זאת אומרת שורדים? בטח!! חיים טוב אפילו. אין אין, על ארץ ישראל!
תושב חו"ל: מה? אפשר לחשוב, מה כ"כ מיוחד בארץ ישראל?? הרבה יותר טוב כאן בחו"ל, יש איפה לעבוד, אנשים כאן הרבה יותר מנומסים ובכלל יותר נוח לחיות כאן.
תושב א"י: מה? על מה אתה מדבר? איך אתה בכלל יכול להשוות בין ארץ ישראל לחו"ל?
תושב חו"ל: בטח שאני יכול! כאן בחוץ לארץ, לא צריך לחיות במלחמות, לא צריך לפחד מהערבים כל הזמן כמו שאתם מפחדים מהם, אין פיגועים ואפילו לא חסר מים!
תושב א"י: תראה, יש הבדל מהותי מאוד בין ארץ ישראל וחו"ל. בא"י מתקיימת השגחת ה', דבר שאין בחו"ל. יש מצוות שאתה בתור תושב חו"ל לא יכול לקיים, ואפילו מצוות שגם אתה יכול לקיים, בא"י הערך הקיומי שלהן שונה. א"י היא ארץ היהודים, רק כאן כולנו יכולים לחיות בלי אנטישמיות, וגם אם קצת פוחדים- אנחנו סומכים על הקב"ה ועל הצבא החזק שלנו!!
תושב חו"ל: טוב, שכנעת אותי.. אולי אני יעשה עלייה בקרוב..

- שואלים את התלמידים- מי יכול להגיד לי מתוך ההצגה, מה הדברים שמיוחדים בארץ ישראל?
- מסיימים בסיפור קצר על כך שארץ ישראל פולטת את מי שלא רוצה להיות בה (אפשר לתת אותה לתלמידים כצ'ופר)

אל-ישראל פולטת את מי שלא חזרה לחיות בה

בעיירה אחת היה צעיר, עשיר מופלג אך גם רוח. ובבית עניים שבאותה עיירה, הייתה בת נאה, פקחית, מלומדת ובעלת מידות טובות. חשקה נפשו של הצעיר לבוא בברית נישואין עם בת ישראל זו ושיגר אליה שדכנים משדכנים שונים, כדי להסדיר את הפגישה ביניהם, אולם הצעירה עדינת הנפש, לא נענתה לכל ההצעות, עד שאביה התחנן בפניה שתסכים לפגישה בביתם, ובלבד שלא תבייש את הבחור, שהרי בסופו של דבר אין מפגש כזה מחייבה דבר. נענתה הבת לבקשה, כדי לקיים מצוות כיבוד אב.

ואכן הצעיר הגיע בשבת בבוקר אחרי התפילה, ונתקבל בחביבות ע"י האב. אחרי שהייה קלה, הופיעה הבחורה כשראשה פרוע, שמלתה בלוייה וכולה אומרת אי-כבוד. מצא החתן אמתלה (תירוץ) לעזוב את הבית והחל לגלות את אזנם של שאר בני העיירה, כי כל מה שמדברים בשבחה של הנערה, מופרז ומוגזם, ובעצם אינה יפה ומהודרת, אלא כעורה ובעלת מידות מגונות. ולא ידע גם רוח זה, שלא הוא הפוסל אותה, אלא להיפך, היא הפוסלת אותו, אך כיוון שעדינת נפש היא, הופיעה בפניו בצורה שתעוררו למצוא בה פסול ופגם.

כך הם הדברים לגבי ארץ ישראל: ארץ ישראל היא ארץ חמדה, שנוצרה לעם סגולה, ואין היא מוכנה לקלוט בתוכה אלא אם אותם אנשים הראויים והמתאימים לה, מבחינה רוחנית. ושעה שמגיע אליה אדם בלתי מתאים, היא מופיעה לפניו בצורה המעוררת אותו להוציא עליה דיבה מבלי שיחוש, שלא הוא הפוסל אותה, אלא להיפך!

• מסיימים את השיעור בתרמיל ממקודם- אז ילדים יקרים, עכשיו אתם מבינים מה פשרן של המצוות האלו? ומה המשותף לכולן? יפה מאוד! את כולן אפשר לקיים אך ורק בארץ ישראל! היום למדנו על הקדושה המיוחדת שיש בארץ ישראל ועל הקשר העמוק שיש בין עמ"י לא"י. אפילו למדנו שאדם רע, ארץ ישראל לא רוצה שהוא יהיה בקרבתה ולכן היא פולטת אותו ממנה כי היא לא רוצה שהוא יהיה כאן!

לשקט

שמיטה

הפסח הזה

תבואות ומעשרות

מצלה

ברכת האזן

חפזין

חזע

תקיעת שופר

תהיה

ס/כה

כיבולז פאר'ס

תפילה

סוף הסדר

מלחמת ששת הימים

גיל יעד: ג-ו

- מטרות:** 1. התלמידים יכירו עוד יותר את דמותו של הרצי"ה בזמן מלחמת 6 הימים
2. התלמידים יפנימו את חשיבות כוח הרצון והגדרת השאיפות שלנו גבוה

מהלך הפעילות:

שלום ילדים חמודים, מה נשמע? מה שלומכם?
היום אנחנו נמשיך לדבר על הרב צבי יהודה, זוכרים אותו משיעורים קודמים? מעולה!
היום אנחנו נדבר על הרב צבי יהודה בתקופה מיוחדת מאוד בחייו ובחיי העם היהודי כולו.
מקריאים קטע מיומן (מקריאים מתוך מחברת, עם תחפושת של אדם זקן):

"יומני היקר שלום,

היום נלכרתי באירוע מיוחד מאוד,
אירוע שנחקק בליכרוני למאות
שהיה לפני שנים רבות! בסביבות
פסח תשכ"ז, 1967 למניינם, הייתה
היצרנות חמורה במצב הביטחוני.
סביב מדינת ישראל התקבשה ברית
של השכנות הערביות ונוצר איום
ממשי על קיומה של מדינת ישראל.
חשש כבד בנוגע לעתידה של המדינה
הצעירה, שאליה ביקשו להכחיזה.

הגיע יום העצמאות הי"ט. למרות המתח
הכבד השתדלו כולם לשמור על אוירה
חיגיגית. התקיים טקס חגיגי (המסיבה
השנתית) בישיבת מרכז הרב, הישיבה
שבראשה עמד הרב צבי יהודה. בטקס
זה אחרי כל הדיבורים עמד לדבר הרב
צבי יהודה. בד"כ היה הרב מגיב על
דברי המרצים הקודמים, או מדבר על
המיוחד ביום העצמאות, אך בשנה
זאת אמר דברים שונים וייחודיים".

מפסיקים כאן את הסיפור. שואלים את הילדים: רוצים לדעת מה אמר הרב צבי יהודה??
נותנים לילדים את הקטע שאמר הרב בכתב סתרים- מחלקים את הקטע ל-4 וכל קבוצה צריכה לפענח מה
כתוב שם. כשהם מצליחים מבקשים מהם להקריא: נותנים להם להקריא לפי הסדר)

הקטע:

איפה חברון שלנו? האם אנחנו שוכחים את זה? והיכן שכם שלנו, ויריחו שלנו, איה- הנשכח? וכל עבר הירדן-
שלנו הוא! כל רגב ורגב, כל ד' אמות, כל חבל ארץ וכברת אדמה השייכים לארץ ה'- הבידינו לוותר אפילו על
מילימטר אחד מהן? חלילה וחס ושלו!

מישהו מוכן לנסות להסביר לי מה קטע זה אומר? (נותנים להם לנסות להסביר)
רגע רגע רגע, בואו נציג את מפת ארץ ישראל שלנו, אנחנו כעת בשנת 1967- איך נראית ישראל?
תולים על הלוח ניילון שעליו מצויר מפת א"י עם גבולות המדינות מסביב. קוראים כל פעם לילד אחר שידביק
את השם של המדינה במקום המתאים (עם סקוצ'ים) (המדינות הן ירדן, מצריים, סוריה- רק המדינות שנלחמו
נגד ישראל במלחמת ששת הימים).

לגדולים: מתמקדים בחלק של ישראל- מה אתם חושבים היה הגבול של מדינת ישראל אז? נותנים לילד מתנדב
לצייר על הניילון עם טוש מחיק את הגבולות. שואלים אותם- זה נראה לכם הגבולות הנכונים?? מציירים עם
טוש מחיק בצבע אחר את הגבולות הנכונים ומראים לילדים כמה הם קטנים! מראים את סיני, את הגולן, יהודה
ושומרון, ויש לנו רק חצי מירושלים.

לקטנים: מוציאים מהתרמיל מפה מוכנה והמדריכה תולה על הלוח את המפה. על המפה מצוירים העמים השכנים שסובבים אותנו ומראים להם כיצד א"י הייתה מחולקת בינו לבין הערבים. המדריכה מספרת בע"פ את הסיפור ומרימה את הקול כאשר היא אומרת- "היכן חברון שלנו, היכן ירושלים.. וכו'..".

המדריכה מקריאה שוב את הקטע של הרב צבי יהודה שהם חיברו בכתב סתרים. כאשר תלמידי הרב שומעים את הרב צבי יהודה אומר זאת הם לא מבינים! בזמנים האלה- מי חשב על שכם? או יריחו? או עבר הירדן? או ירושלים? ואפילו הגבולות הקטנים של המדינה עומדים בסכנה קיומית. כל יום מאיים נשיא מצריים שהם יבואו לכבוש את מדינת ישראל ושהם יזרקו את כל היהודים שבארץ לים התיכון!!

הרב צבי יהודה דיבר על שטחים שכבר אלפיים שנה לא היו בשליטה יהודית- ומי חשב שהם יהיו! כמו שאמרנו- בתקופה זאת האנשים פחדו שלא תישאר להם מדינה- אז מי חשב בכלל על כיבוש של שטחים חדשים?? הרב צבי יהודה כביכול חזה את העתיד להיות ברוח קדושתו, שאכן קרה למרבה ההפתעה לאחר זמן קצר- במלחמת ששת הימים זכינו וחזרנו בדיוק למקומות עליהם דיבר הרב צבי יהודה בהתרגשות.

פירוט למדריכה על מלחמת ששת הימים-מלחמה ניסית:

מלחמת ששת הימים הייתה מלחמה שנערכה מבוקר 5 ביוני עד לליל 10 ביוני 1967, בין ישראל לבין מצרים, ירדן, סוריה ולבנון, שנעזרו במדינות ערביות נוספות: עיראק, ערב הסעודית, לוב, סודאן, תוניסיה, מרוקו ואלג'יריה.

המלחמה החלה במכה מקדימה ישראלית על חיל האוויר המצרי, לאחר תקופת המתנה מתוחה, שבה נעשו ניסיונות להימנע ממלחמה. במהלך המלחמה כבשה מדינת ישראל שטחים נרחבים בסיני, רצועת עזה, רמת הגולן, יהודה ושומרון ומזרח ירושלים. השטח הכולל שנכבש גדול פי שלושה משטחה של מדינת ישראל לפני המלחמה.

הימין (בעיקר חוגי הימין הדתי), ראו במלחמה תופעה ניסית ועדות למעורבות אלוקית בהיסטוריה. מכיוון שתוך ששה ימים הצלחנו לנצח את כל העמים שלחמו נגדנו והשגנו ב"ה הצלחות רבות בשטחים.

בחזרה למערך..

העובדה שחזרנו לחבלי הארץ ושנשוב לשבת בה בחזרה נראית עכשיו פשוט הזויה! אבל הרב צבי יהודה שציפה לישועה כל אותו זמן, בכלל לא חשב שהדבר אכן יתגשם. הוא הביע כמיהה ושאף לכך, אך צריך שנבין שבאותם ימים הדבר היה בלתי מושג בעליל. ועם כל זאת, הרב צבי יהודה הצליח לראות בהגשמת חלומו.

ועכשיו נשחק משחק:

אופציה 1: מביאים חישוק וכדור. שואלים מתנדב- כמה פעמים נראה לך שתוכל לקלוע לתוך החישוק? הוא אמור להגיד מספר די נמוך.. אחר כך עושים זאת פעם שניה- כמה פעמים נראה לך תוכל לפגוע עכשיו (בד"כ הוא יעלה את הרף). עושים זאת פעם שלישית ועכשיו במקרה זה הוא מן הסתם לא יעלה שוב את הרף אבל בכל זאת יצליח יותר.

אופציה שניה: עושים זאת לכל הכיתה בלקפוץ על רגל אחת. כלומר שואלים ילד- כמה פעמים נראה לך שתצליח לקפוץ על רגל אחת? מן הסתם הוא יגיד מספר די נמוך.. אח"כ שוב- כמה פעמים נראה לך שתצליח עכשיו? וככה הוא רואה שהוא מצליח יותר..

שואלים את התלמידים- מה המסר לדעתכם? מה אנחנו לומדים מהמשחק?

מסבירים את המסר: בחיים אנחנו צריכים להציב שאיפות גבוהות, ככל שנציב שאיפות יותר גבוהות, נתקדם יותר. כך גם עשה הרב צבי יהודה- הציב שאיפה ענקית, במין חזון שאכן הצבא שלנו לא רק ינצח אלא גם יכבוש

שטחים נוספים שכ"כ חשובים לעם היהודי!!

שואלים את התלמידים- איפה בחיים שלכם אתם מציבים לעצמכם שאיפות גבוהות? האם היה לכם מקרה שהצליח?

בהמשך אכן הרב צבי יהודה הגיע לכותל ישר אחרי השחרור ביחד עם הרב הנזיר (משמיעים מדיסק קטע מכיבוש הכותל, או תמונות מהכיבוש עצמו). איך הוא עשה את זה? כאשר הכותל ב"ה נכבש בידינו, אחד מתלמידיו, יורם זמוש, שלחם באותה העת, נזכר שהרב לא כאן כדי לראות את הכותל המערבי. מה עשה? מיהר לביתו של הרב צבי יהודה ולביתו של הרב הנזיר ולקח אותם עם הג'יפ הצבאי לכותל כדי שהרב צבי יהודה ימצא בעת שחרורה של ירושלים, ויזכה לראות את הכותל ולהתפלל בו.

לאחר שחרור הכותל היה דיון מאוד גדול (בעיקר בין החיילים)- האם לומר תחנון על החיילים שמתו או הלל על השמחה הגדולה ששחררה ירושלים. הרי במלחמה היו המון אנשים שמתו, וזהו כידוע דבר עצוב, ולכן צריך להגיד תחנון, אבל מצד שני, ירושלים סוף סוף משוחררת, וזו סיבה להגיד הלל. אם כן מה עושים?? (תחנון- בתחנון נאספו קטעי תחינה בעיקר מן התנ"ך בהם מתוודה המתפלל על חטאיו ומבקש מחילה ורחמים עליו ועל כל עם ישראל. המתפלל מזכיר בתפילות אלו כי איננו צדיק ובכל זאת מבקש רחמים מהקב"ה). הלל- ההלל הוא חלק בתפילה היהודית הנקרא (בשירה, לרוב) בימי חג ומועד לאחר תפילת עמידה, ומטרתו להודות לאל ולשבח אותו. והוא מורכב מהמזמורים קי"ג-קי"ח בספר תהילים. לפני ואחרי אמירת ההלל מברכים ברכה. ביום שבו נאמר הלל אין אומרים תחנון. נחלקו הפוסקים אם חובת אמירת ההלל היא מצווה מדאורייתא או מצווה מדרבנן. ולכל הדעות אמירת ההלל היא על גאולתם של עם ישראל מעבדות לחירות).

הרצי"ה לא היה שייך לוויכוח, הוא שמע את הוויכוח מהחיילים, אך כאשר הוא הגיע כבר הוויכוח נגמר. (כשהחיילים חוזרים לישיבת "מרכז הרב" הם עושים עצרת גדולה "ירושת מלחמת ששת הימים", כלומר התחלת ההתיישבות ושמחה על החזרה לבית אבותינו).

הרב יוצא כנגד החזרת שטחים בכל התוקף.

בכ"ב באלול תשכ"ז, כמה אנשים יוצאים מבית הרב כדי להקים את הישוב כפר עציון. מלון פארק בירושלים- מספר רבנים שבאים לערוך שם ליל הסדר ומאז יש בחברון התיישבות. מלחמת יום כיפור- מצב הרוח הציבורי ירוד מאוד. ממשיכים בהתיישבות ולא מחזירים שטחים.

כל ילד יקבל פתק אדום ופתק צהוב. מי שבעד להגיד הלל, שירים את הפתק הצהוב, ומי שבעד להגיד תחנון שירים את הפתק האדום. לבקש מהם להסביר את דעתם- כמה מהדעה הזאת וכמה מהדעה השנייה.. להסביר שהרב יהודה היה בעד הלל, ולבסוף באותו יום עשו גם וגם. אבל מאז, לדורות ביום שחרור ירושלים בתאריך כ'ח באייר אומרים הלל- עד שסוף סוף שוחררה העיר הקדושה הזאת!!!

מחלקים לילדים צ'ופר

מסבירים- שורות אלו נכתבו על ידי הפזמונאי יוסי גמזו שעות אחדות לאחר שחרור העיר העתיקה, בעמדו עם חבורת כתבים צבאיים בסמטת הכותל הצרה. את שירו הוא לקח כנראה ממאמרו של הרב צבי יהודה קוק, ראש ישיבת מרכז הרב באותם הימים. את המילים הבאות הוא כתב על הכותל: "...הגם אם קלון החורבן מכסה את מראהו, גם אם אותות ההרס בולטים מעל גביו ועננות השיממון מאפילות את זהרו, גם אם בסבכי מבואות אפלים ומטונפים נסתר הוא מעין רואים, וגם אם נדחק ונלחץ הוא מתגרת יד שכניו המקיפים אותו מכל צד

להסיג את גבולו, לדכאוו ולבלע את נחלתו - כחלמיש-צור נוצב הוא על משמרתו, מבלי מוש ומבלי הפגם בקרבו גאונו הפנימי, תמים ונאדר בעוז עצמיותו... כי שריד חמדת הקודש הוא... יש לבבות ויש לבבות - יש לבות אדם ויש לבות-אבנים. ויש אבנים ויש אבנים - יש אבני דומה ויש אבנים - לבבות...".

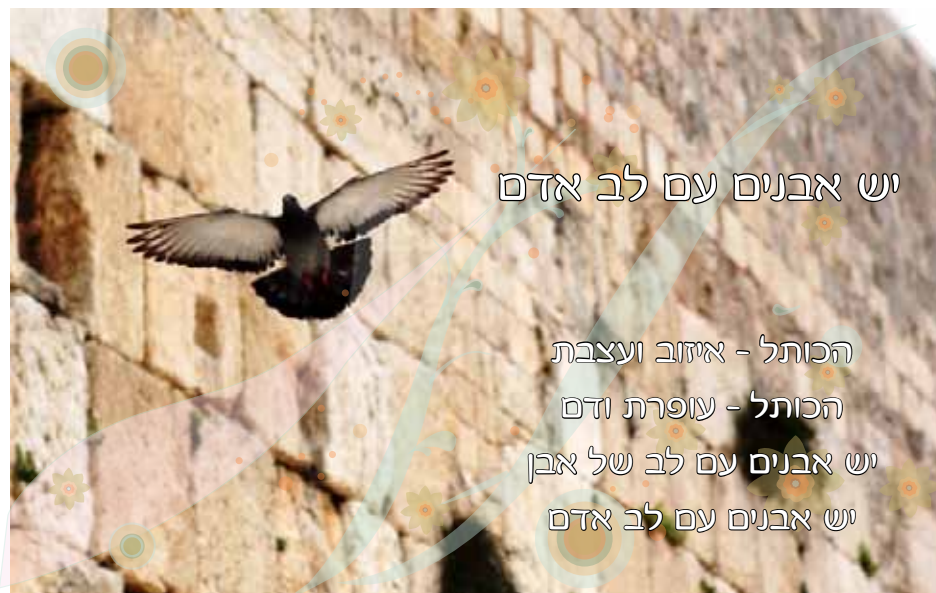
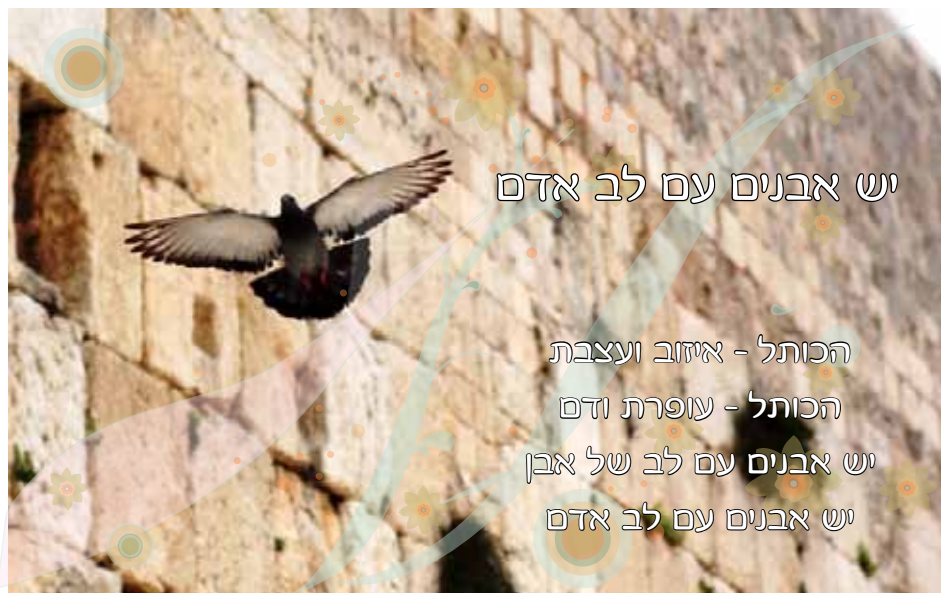
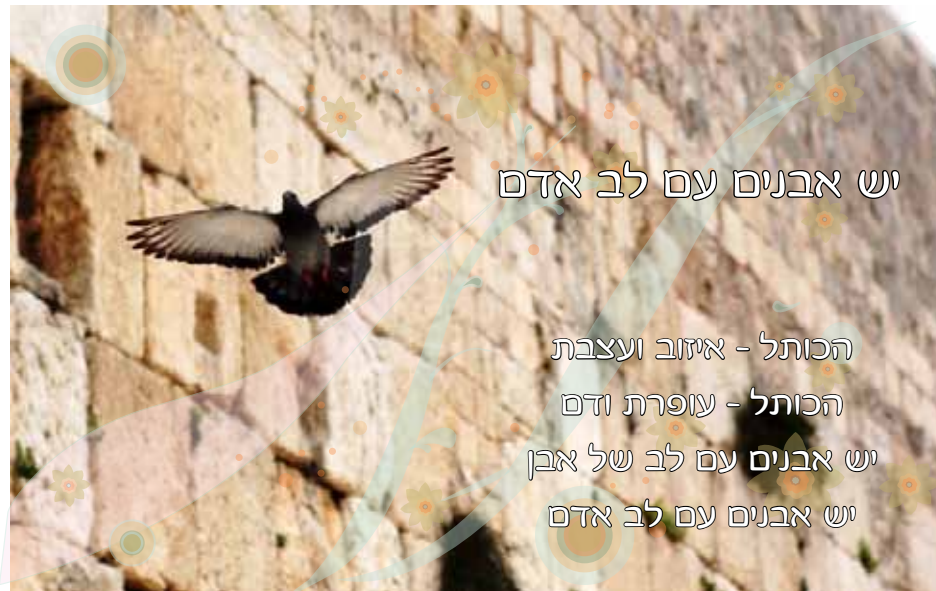
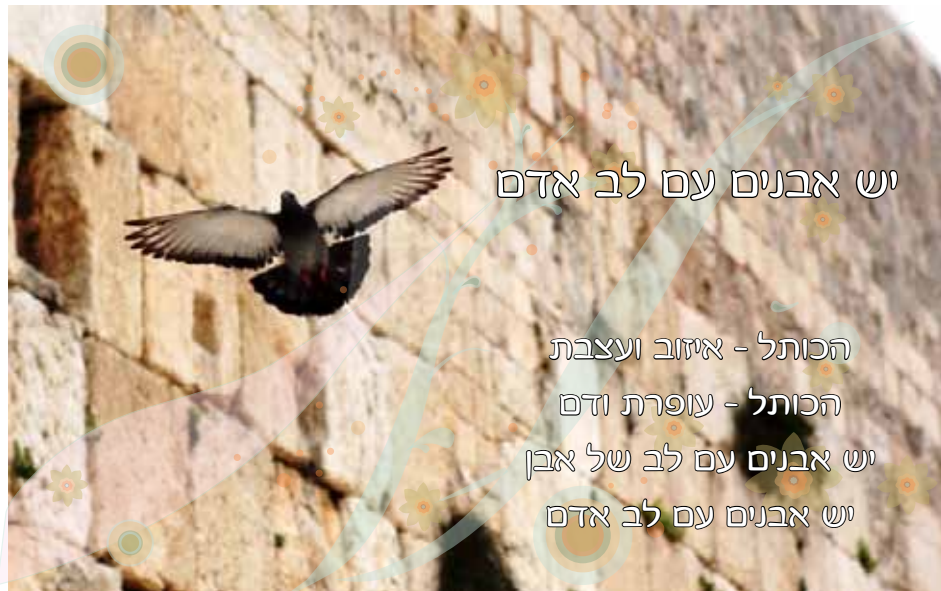
מספרים שלרב היה את העניין של עין בוכה ועין צוחקת. בכ"ט בנובמבר הרב בוכה עם הרב חרל"פ, אך לאחר הבכי מגיעה האמונה בה' ושמחה על מה שנתן. "מאת ה' הייתה זאת היא נפלאת מעינינו". מסיימים בקטע המוכר והידוע עם התרמיל- היי ילדים, אתם זוכרים את התרמיל של סבא שלי? מעניין מאוד מה הוא השאיר לי הפעם בתרמיל שלו.. יש כאן ילדם שיוכלו לעזור לי לנחש איך הפריטים שסבא השאיר לי בתרמיל קשורים לרב צבי יהודה ולמה שלמדנו היום? כן? יש! אז בואו נתחיל.. כל פריט שמוציאים מהתיק שואלים- איך זה קשור? נותנים לילדים לענות.. **שופר**- כאשר חיילנו הצליחו לכבוש את ירושלים מיד לאחר המלחמה, הרב גורן שהיה הרב הראשי לישראל באותה תקופה מיד תקע בשופר, כדי לסמל את השמחה בשחרור ירושלים. תמונה של **הרב בכותל**.

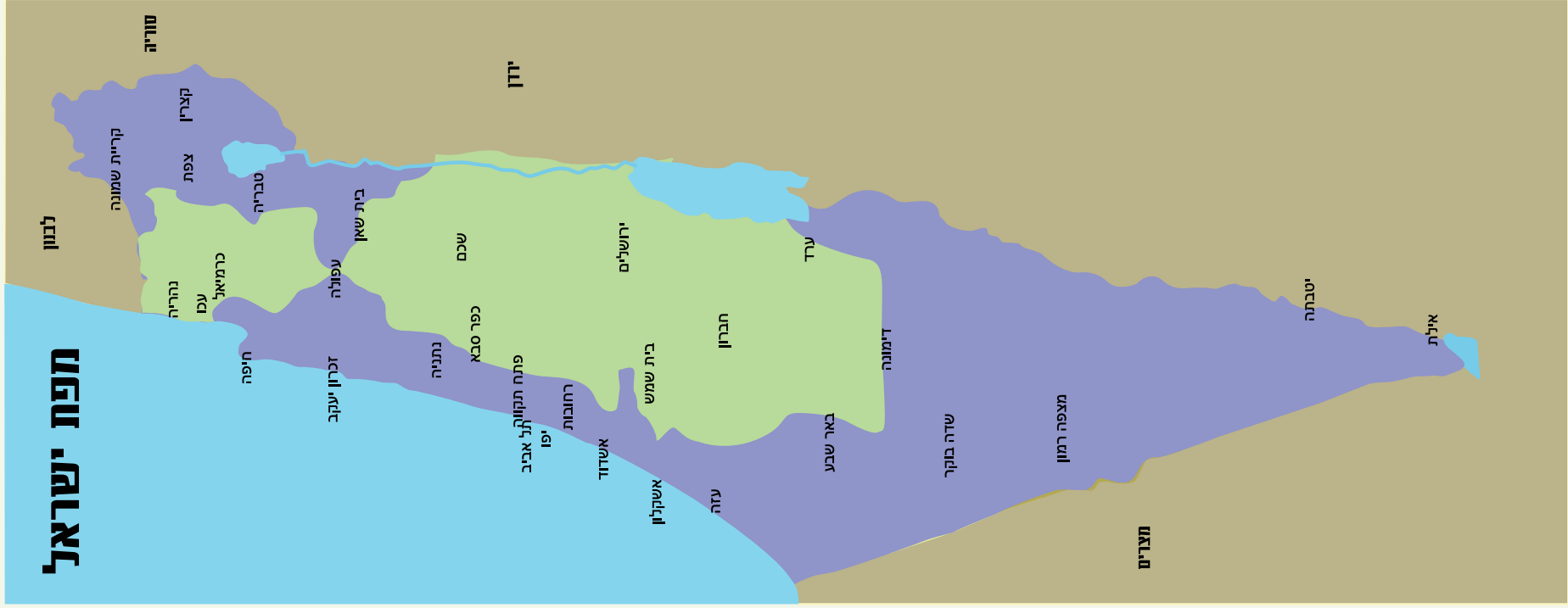
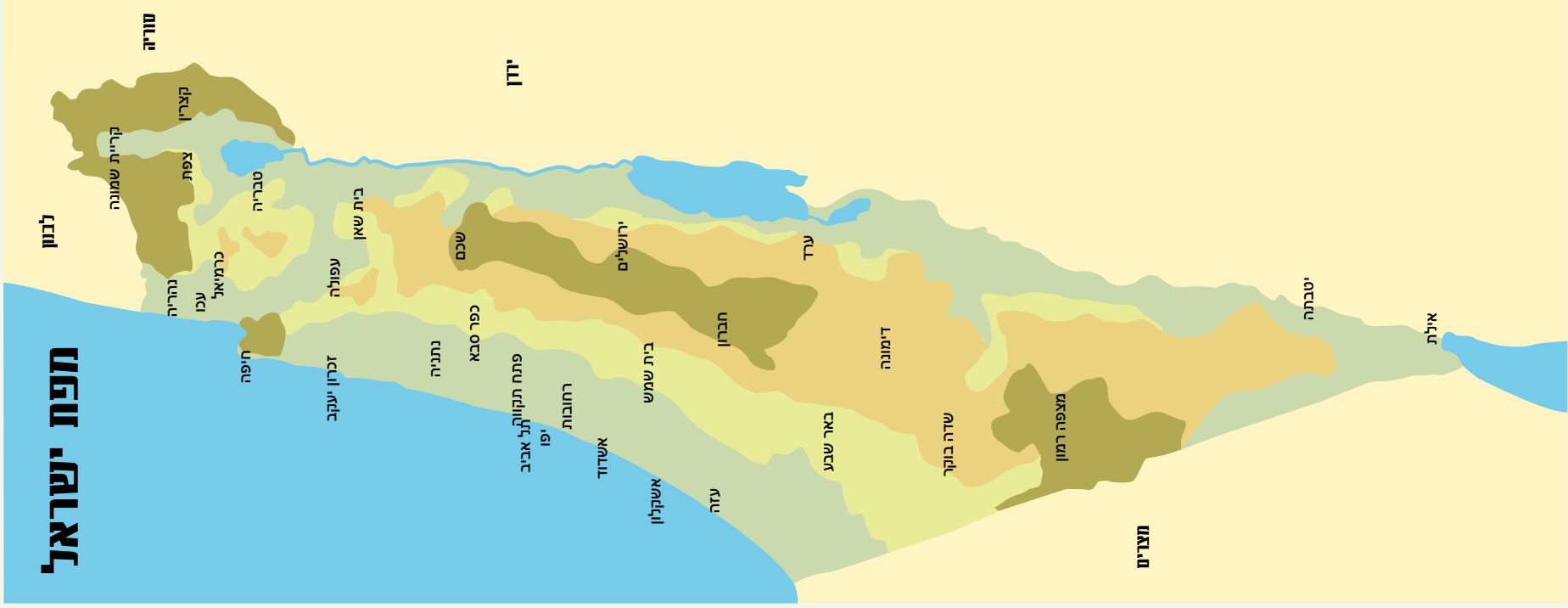
תמונה של **הכותל**.

כומתה או תמונה של חייל- החיילים שלנו שכבשו את הכותל במלחמת ששת הימים. תמונות מערת המכפלה, **קבר רחל וירושלים**.

	<i>p</i>		<i>,</i>		<i>lc</i>
	<i>o</i>		<i>o</i>		<i>o</i>
	<i>e</i>		<i>f</i>		<i>c</i>
	<i>n</i>		<i>n</i>		<i>3</i>
	<i>g</i>		<i>j</i>		<i>o</i>
	<i>p</i>		<i>o</i>		<i>l</i>
	<i>j</i>		<i>o</i>		<i>5</i>
	<i>f</i>		<i>o</i>		<i>n</i>
	<i>f</i>		<i>3</i>		<i>6</i>
	<i>!</i>				
	<i>?</i>				
	<i>-</i>				

שופרות מהדרין
מחיר: 100 ש"ח
מחיר: 100 ש"ח
מחיר: 100 ש"ח
מחיר: 100 ש"ח

התקנת גוש אמונים

גיל: א-ו

מטרות: 1. התלמידים ילמדו על גוש אמונים ופעולתו

2. התלמידים יכירו את המצב במדינת ישראל לאחר מלחמת יום כיפור

3. התלמידים יבינו את חשיבות ההתיישבות דאז וילמדו על תרומתו של הרב צבי יהודה למפעל זה.

4. התלמידים ילמדו על חשיבות ההתמדה וההתעקשות כדי להצליח.

אביזרים: תמונה הרב חנן פורת, תלבושת חייל, גימטרייה+ מקראה, כדור, סיפור הרצי"ה, תחפושת של ילד קטן.

מהלך הפעולה:

נכנסים לכיתה בתלבושת של חייל שחזר ממלחמת יום הכיפורים- שנת 1972

היי ילדים. אתם לא מבינים מה עבר עליי עכשיו! סוף סוף קיבלתי חופשה הביתה אחרי שבועות של לחימה בגבול מצריים וסוריה. זוכרים את תחילת המלחמה?? הייתי בישיבה, מרכז הרב, מכירים? לא?!? זאת הישיבה הכי מפורסמת בארץ! הישיבה שבירושלים שבראשה עומד הרב צבי יהודה, בנו וממשיך דרכו של הרב קוק!! הייתי בישיבה, זה היה יום כיפור. אני זוכר את זה כאילו זה היה אתמול. כולם היו באווירה חגיגית עד שבאמצע התפילה התחילו אזעקות, הגיעו ג'יפים צבאיים כפי לגייס תלמידים מהישיבה. כל האווירה המיוחדת של יום כיפור נהרסה. היינו בשוק! מי חשב שהערבים יעזו להילחם נגדנו אחרי שניצחתנו אותם ניצחון מזהיר במלחמת ששת הימים..

ואז הגיעו לגייס גם אותי, באמצע יום כפור! הלכתי לארוז מהר ונסעתי ביום כיפור בג'יפ הצבאי לבסיס. לאחר זמן קצר נשלחתי להילחם בגבול של מצריים. לא היה לנו הרבה ציוד ולא היינו מאומנים מספיק למלחמה- מי חשב שזה באמת יקרה?! חברים שלי נהרגו מסביבי, במשך זמן רב לא הצלחנו להביס את המצרים עד שחל מפנה והתחלנו אנחנו לנצח אותם.

רק עכשיו שוחררתי הביתה, והתמונות של המלחמה לא יוצאות לי מהראש.. כל העיתונים מלאים בכתבות מדכאות על החיילים ההרוגים ועל המחדלים במלחמה... אתם יודעים מה חשבתי בדרך? חשבתי על מה שאמר הרב צבי יהודה, שעם ישראל צריך פרויקט גדול חדש! משהו שירים את המורל הלאומי. יש למישהו כאן רעיון? (נותנים להם להעלות רעיונות) רוצים שאגלה לכם מה הוא הציע?

תולים על הלוח גימטריה של "גוש אמונים" (הם לומדים את זה בבית הספר בד"כ בכיתה ג').

(אופציה נוספת- לתת לפי קבוצות שיפתרו/ל2 מתנדבים)

מה זה גוש אמונים? מישהו פעם שמע על המושג הזה?

הרצי"ה ראה יחד עם אנשים נוספים את חולשת העם, והחליט להקים משהו חדש וגדול- התיישבות ברמת הגולן וביהודה ושומרון. שטחים אלה נכבשו כבר במלחמת 6 הימים, אך לא קמה שום התיישבות יהודית. רגע, למה היה כ"כ חשוב לרב צבי יהודה ולשאר חבריו ליישב את יהודה ושומרון? (נותנים להם הזדמנות להציע רעיונות) בגלל החשיבות ההיסטורית והתרבותית שלנו.

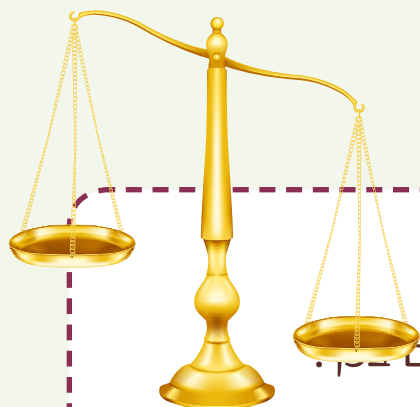
רוב הסיפורים של העם היהודי הכתובים בתנ"ך, מתרחשים בשטחי יהודה ושומרון. בשטחים אלה גר אברהם אבינו, התרחשה עקדת יצחק, יעקב חלם את חלומו עם המלאכים, נמכר לעבדות יוסף, לשם חזרו עמ"י מגלות

מצרים, שם בנו את המשכן לפני שנבנה בית המקדש- בשילה שבשומרון, בעיר ירושלים שנמצאת בשומרון (חצי ירושלים נחשבת שטחים)

מה אתם אומרים, ננסה ביחד? מי בעד??

רגע, אבל אתם מבינים את הבעיות בכך בכלל?

בחרים 2 מתנדבים- כל אחד צריך לשכנע בעד/נגד ההתיישבות

נגד:

1. הרב צבי יהודה ורבנים גדולים נוספים תומכים בנגד.
2. שם הייתה המדינה היהודית לפני 2000 שנה!
3. הממשלה תבין שזה חשוב מה שאנחנו עושים, ותהיה בעדנו
4. דווקא ההתחלה החדשה תעלה את מצב הרוח הלאומי
5. זוהי מהותה של הציונות- המקומות ההיסטוריים של א"י
6. אם לא נעשה את זה, ימסרו אדמות קדושות אלו לערבים!

1. זה מקום מסוכן

2. קשה להתחיל משהו חדש לחלוטין

3. הממשלה נגד

4. אין כח להתחיל משהו חדש-

כל המדינה בדיכאון מהמלחמה!

5. אף אחד לא יצטרף אלינו

6. אין אף אחד שתומך ברעיון הזה

בעד:

(מסדרים יפה בצורת דיון, נותנים גם לתלמידים להביע את הדעה שלהם)

עושים הצבעה- מי בעד שיקום- למה בעד? למה נגד?

המדריכה דופקת על השולחן: ההחלטה נפלה- מתחילים ליישב את אדמות יהודה ושומרון!!

משחקים עם התלמידים 21.

במהלך המשחק הם נפסלים פעמים רבות אך בכל זאת ממשיכים לשחק עד שינצחו. -אופציה נוספת למשחק- התלמידים צריכים להעביר כדור בין כל חברי הקבוצה (או להסתדר בטור לפי גובה, וכל רעיון דומה נוסף) תוך 15 שניות (זמן ממש ממש קצר). בהתחלה התלמידים לא מצליחים אבל לאחר כמה ניסיונות הם ישתפרו עד שיצליחו. מטרת המשחק: שהם לא יצליחו ויתאכזבו במשך פעמים רבות אבל בסוף יצליחו.

הקשר בין המשחק ובין הקמת גוש אמונים: כך גם נהגה תנועת גוש אמונים- הממשלה היתה נגד ופינתה אותם פעמים רבות, לא הצטרפו אליהם אלפים אבל הם התעקשו לנסות, ובסוף הצליחו. תנועת ההתנחלות גדלה מעשרות למאות לאלפים ל300 אלף איש!! רק בזכות ההתמדה והאמונה הם הצליחו.

סיפור לסיום: הרב צבי יהודה לא הסכים להתפנות מישוב חדש שהוקם בשומרון- הוא נצמד לעץ ולא הסכים לוותר על חלק זה בארץ ישראל.

לכיתות ג-ו: מבקשים מילד להקריא כיצד החלה ההתיישבות באלון מורה:

תחילת ההתיישבות באלון מורה

לעת ערב הגיעו חיילים ושוטרי מג"ב כדי לפנות את המקום בכוח. האנשים התעקשו ונאחזו בכל כוחם בגדר, ולא הסכימו להתנתק מאדמת א"י. החיילים החלו לגרור את המתנחלים. בזמן זה, עמד הרב על רגליו ונאחז בגדר, בכל כוחותיו, בעוצמה שאין כדוגמתה, מבלי לשים לב לדוקרנים. בראותו את הפינוי זלגו לעיניו דמעות, וכשהגיע חייל והורה לו לעזוב את המקום, זעק הרב צבי יהודה בכל ליבו: "אני רוצה לשאול אותך שאלה אחת, פה זה ארץ ישראל או לא ארץ ישראל? אם זה ארץ ישראל למה אתם רוצים לגרש אותנו מפה?? אם אתם רוצים קחו מכונת ירייה ותירו בי. כמו שאי אפשר להכריח אותי לאכול חזיר, ככה לא תכריחו אותי לזוז מפה!"

לאחר שהצבא פינה את כל האנשים והעמיסם על האוטובוסים, נותר הרב צבי יהודה לבדו בשטח והתפנה אחרון. ברשתות הטלוויזיה בארץ ובעולם ראו את הרב הזקן בן ה-84 נאחז בגדר, אינו מוותר ואינו מתפשר. המעשה הקרין עוצמה אדירה, ולימד את כולם שלמען ארץ ישראל צריך לפעול ולא לוותר.

לכיתות א-ב: במקום להקריא להם את הסיפור עושים אותו בדרך של הצגה- כשהמדריכה מחופשת לחייל (עם התחפושת מההתחלה) המספר שראה את המקרה הנ"ל, ואיך הוא התרשם מדמותו של הרצי"ה, או בתחפושת של ילד קטן שהיה במקום.

סיום:

המדריכה מוצאת את התרמיל מונח על השולחן.

"אוי הנה התרמיל של סבא- אז מה אתם אומרים נפתח אותו ונראה מה יש בו הפעם?!"

בתוך התרמיל מונחים

תמונה של הרב חנן פורת- ממקימי גוש אמונים, תלמידו של הרצי"ה

כומתה- החייל שעשה את ההצגה

גוש אמונים- ההתיישבות ביהודה ושומרון

גוש אמונים היא תנועה חברתית דתית-לאומית שקמה אחרי מלחמת יום הכיפורים הפועלת לחידוש ההתיישבות הישראלית ביהודה ושומרון, בחבל עזה ובגולן, ולחזוק ההתיישבות בנגב ובגליל. התנועה קמה מתוך רגש דתי בעיקרו, אך בשנותיה הראשונות סחפה בהתלהבותה גם חילונים רבים, רובם חברים בהתיישבות העובדת.

הקמת התנועה

המנהיג הרוחני של תנועת גוש אמונים היה הרב צבי יהודה קוק, ראש ישיבת מרכז הרב ובנו של הרב אברהם יצחק הכהן קוק, שלאחר המשבר של מלחמת יום הכיפורים עודד את תלמידיו "לסגור את הגמרות", ולפעול לחיזוק מפעל ההתיישבות ולהקמת התנחלויות בכל חלקי "ארץ ישראל השלמה", ובפרט ביהודה ושומרון, רצועת עזה, רמת הגולן וחצי האי סיני. מדיניות זו של הרב צבי יהודה בוטאה על ידיו עוד טרם מלחמת ששת הימים, ומקורה באמונה כי יישוב הארץ כולה יחיש את ביאת המשיח.

התנועה קמה רשמית כחצי שנה לאחר מלחמת יום הכיפורים, ב-9 בפברואר 1974 (ט"ו בשבט תשל"ד). במסמך הייסוד "גוש אמונים, תנועה לחידוש ההגשמה הציונית" - נכתב כי: "גוש אמונים קם מתוך מטרה ליצוק בשורה חדשה-ישנה בכלים ובדפוסים קיימים, כדי לשוב ולעורר מחדש להגשמה ציונית מליאה במעשה וברוח... תוך הכרה כי מקור החזון במורשת ישראל ובשורשי היהדות, ותכליתו - הגאולה השלימה לעם ישראל ולעולם כולו". התנועה כללה מועצה מצומצמת שעסקה בעניינים שוטפים, ומועצה מורחבת שהתוותה את הדרך וספקה לה גוו פוליטי רחב. בין החברים בגוף המורחב היו פוליטיקאים כדן מרידור, אריאל שרון, עתניאל שנלר ואחרים.

שנים ראשונות

בתחילה, התבטאו פעילויות גוש אמונים בעיקר בהפגנות נגד הסכמי ההפרדה בגולן. במסגרת זו התיישבו תלמידי ישיבת מרכז הרב בבונקר בקוניטרה, מה שהפך יותר מאוחר ליישוב קשת. בהמשך החלו בפעילות התיישבותית מעשית באמצעות הקמת גרעין 'אלון מורה' שנועד להתיישב בשומרון. לאחר שלא הצליחו לשכנע את שר הביטחון דאז שמעון פרס לקבל אישור להתיישב בשכם, עלו בט"ו בסיון תשל"ד (5 ביוני 1974), יחד עם הרב צבי יהודה הכהן קוק לחווארה (ארבעה קילומטרים מדרום לשכם) והכריזו על הקמת 'אלון מורה' במקום (גם בניסיונות הבאים להתיישב בשומרון נעשה שימוש בשם זה). בעקבות החלטת הממשלה, פונו המתיישבים בידי צה"ל. פחות מחודשיים לאחר מכן נעשה הניסיון השני להתיישב באזור שכם. ראש האופוזיציה דאז, מנחם בגין, הגיע למקום והצהיר כי "אין ממשלה שיש לה זכות למנוע מיהודי להתיישב בכל מקום בארץ ישראל". הניסיון השני של גוש אמונים לחדש את ההתיישבות היהודית ההיסטורית בשומרון נעשה חודש לאחר מכן; ב-25 ביולי עלו פעילי גוש אמונים וחברי-כנסת מן הימין, לתחנת הרכבת הנטושה סבסטיה ליד הכפר הערבי סבסטיה. הממשלה הציבה להם אולטימטום של 4 ימים להתפנות ולאחר שפקע הם פונו בכוח על ידי צה"ל. ניסיונות נוספים להתיישב במקום נעשו במהלך 1975 (ב-5 וב-19 במרץ וב-25 בנובמבר) שבכולם פונו המתיישבים ביום בו הגיעו למקום. הנשיון האחרון להקמת יישוב יהודי בסבסטיה התרחש ב-30 בנובמבר 1975 (חנוכה תשל"ו). בניסיון זה הצליחו אנשי גוש אמונים ותומכיהם הרבים להישאר שבוע במקום. הממשלה תבעה את פינוים. לבסוף, ב-8 בדצמבר הוצעה פשרה על ידי המשורר חיים גורי, מטעם השר ישראל גלילי, שגוש אמונים יעבור למחנה צבאי סמוך לסבסטיה. צה"ל והמתנחלים הסכימו, והם עברו למחנה הצבאי "קדום", שלימים הפך ליישוב העירוני "קדומים". עוד קודם לכן ניתן לאנשי התנועה להתיישב גם בעפרה במורדות בעל חצור וצפונית לרמאללה.

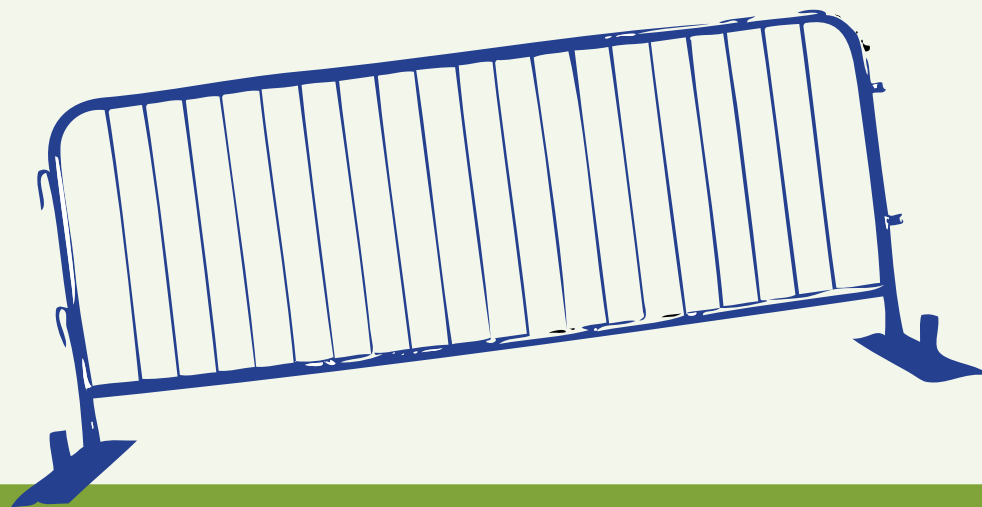
הצלחת אנשי גוש אמונים להקים התיישבות יהודית בשומרון, תוך קביעת עובדות בשטח חרף אי-תמיכה לעתים מן הממשלה, הביאה ברבות הימים למדיניות ממשלתית סדורה של הקמת התנחלויות בשטחי יהודה ושומרון (בעיקר יישובים עירוניים דוגמת אריאל, מעלה אדומים וביתר עלית).

לאחר המהפך

לאחר המהפך של 1977, ועלייתו של מנחם בגין והליכוד לשלטון, חלה פריחה בפעילותה של גוש אמונים. בגין הכריז כי "יקומו עוד הרבה אלוני מורה". אולם לבסוף בשל לחץ של ארצות הברית נמנע בגין מלאשר את 12 ההתנחלויות שיועדו לקום. ההתנחלויות עלו באופן בלתי חוקי ופוננו. בשנות ה-80 של המאה ה-20 חדלה התנועה להתקיים כגוף רשמי, אך רבים מחבריה השתלבו במפלגות ימין שונות כגון התחייה, המפד"ל ומולדת והקימו ארגונים כמו מועצת יש"ע. ישנן מדי פעם הצעות לחדש את גוש אמונים כגוף נגד ויתורים ביהודה, בשומרון ובחבל עזה. בין פעיליה הבולטים ומנהיגיה ניתן לציין את חברי הכנסת הרב חנן פורת, ניסן סלומיאנסקי וגרשון שפט, הרב משה לוינגר, יעקב כץ (כצל"ה) הרב יואל בן נון, הרב חיים דרוקמן, בני קצובר, הרב מנחם פליקס, דניאלה וייס ובעלה אמנון וייס, יהודה חזני, מאיר הרנוי ואורי אליצור. בין תומכיה הבולטים בהתיישבות זו ניתן למנות את נעמי שמר. ראש הממשלה לשעבר אריאל שרון נימנה בתחילה עם תומכיה הבולטים של התנועה, אולם, בסוף דרכו הפוליטית עם תוכנית ההתנתקות הפך ליריב פוליטי מר של ציבור המתנחלים.

תחילת ההתיישבות באילון מורה

לעת ערב הגיעו חיילים ושוטרי מג"ב כדי לפנות את המקום בכוח. האנשים התעקשו ונאחזו בכל כוחם בגדר, ולא הסכימו להתנתק מאדמת א"י. החיילים החלו לגרור את המתנחלים. בזמן זה, עמד הרב על רגליו ונאחז בגדר, בכל כוחותיו, בעוצמה שאין כדוגמתה, מבלי לשים לב לדוקרנים. בראותו את הפינוי זלגו עיניו דמעות, וכשהגיע חייל והורה לו לעזוב את המקום, זעק הרב צבי יהודה בכל ליבו: "אני רוצה לשאול אותך שאלה אחת, פה זה ארץ ישראל או לא ארץ ישראל? אם זה ארץ ישראל למה אתם רוצים לגרש אותנו מפה?? אם אתם רוצים קחו מכונת ירייה ותירו בי. כמו שאי אפשר להכריח אותי לאכול חזיר, ככה לא תכריחו אותי לזוז מפה!" לאחר שהצבא פינה את כל האנשים והעמיסם על האוטובוסים, נותר הרב צבי יהודה לבדו בשטח והתפנה אחרון. ברשתות הטלוויזיה בארץ ובעולם ראו את הרב הזקן בן ה-84 נאחז בגדר, אינו מוותר ואינו מתפשר. המעשה הקרין עוצמה אדירה, ולימד את כולם שלמען ארץ ישראל צריך לפעול ולא לוותר.

גוש אמונים

40 10 50 6 40 1 300 6 3

לא תגורו!

(מחודש)

א ועל זה (ענינו חקומת קודש נחלת ד' לעם ד') עתידין לתת את הדין כל גדולי ישראל ומהם יבקש ה' עלבון הבית העלוי" (אור החיים, וקרא כ"ה, כ"ה).

ב חטא ופשע הסירה קרקעותינו של ארץ ישראל נחלה אבותינו לרשות גויים אינו אלא חולשה של חסדו דעת אמונה ולא יותר - וזה לא לטובתם של ישראל אלא לדעתם ולכשלונם חלילה. כמו לדגפתם ולסכנתם, ד' ישמור, ולחופתם ולדראונם.

ג אין שום צד היתר, לאיסורי-חורה כפול ומוחלט זה של מסירת איזה חלק של קרקעותינו לרשות גויים, חז"ן, לצמיתות ובהחלט, ולפיכך החיוב על כל אדם מישראל ועל גדולי תורה בישראל, **על כל ער ממעלה בישראל, על כל איש צא בישראל, למנוע ולעכב את זה בכל אומץ ועוז, ומן השמיים ישיענו.**

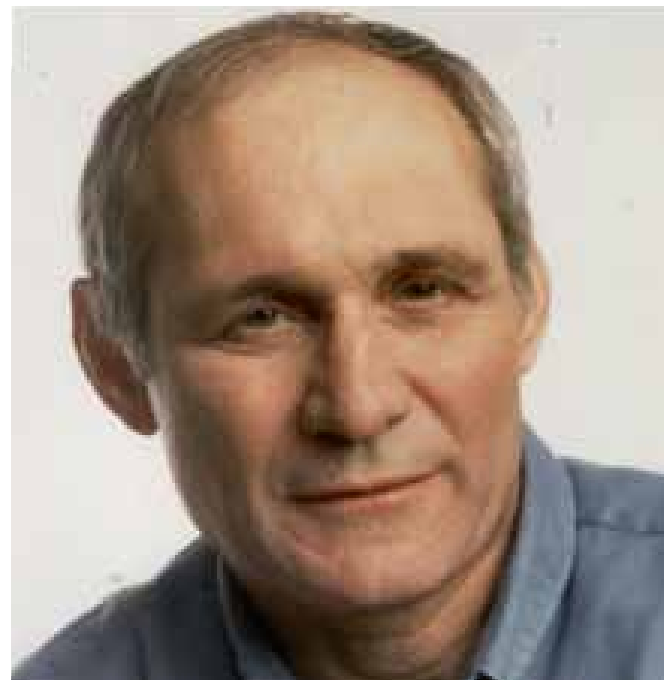
ד עד כמה שחטא מעציבה וממדרת המצאת-המלילים המלאכותית של עיקומי-חורה וסילופי-שטות כלפי גבולות ברי-תקודש זאת, במאמר אלוקים ומעשהו זה, שאינו ניתן להתעסקם ולהשתלף - הרי איננה אלה, חובא ואטלולא, צחוק והבל, - אם גם מכאיב ומקשה בפרטורי כסלד-שעו, - ותו לא מיד.

ה כל מה שייעשה במעשה בלתי-חוקי זה, בניגוד ובקלקול לשלמות תורת ישראל ולתוקף בטחון ישראל, אם מצד שיבושי מדינאים או מצד היסוסי תלמיד-חכמים, הוא בטל ומבוטל מעיקרא ולעולם מבחינת הקיימות ההסטורית והמציאות הממשית של עם ישראל, בכוחם של כל ישראל, מעתה ועד עולם. ואין לכל זה שום ערד משפטי וממשי ואי עבדי לא מהני ד' צ' משגב לנו אליקי יעקב סלה. ודבר ד' ומשפט חורתו, של בורא עולם ונותן חירותו לעמו, לעולם יעמוד ויתקיים.

צבי יהודה הכהן קוק

כומתה

הרב חנן פורת

תורת אלהים

גיל יעד: ג-ו

- מטרה:** 1. הילדים יכירו את המושג "תורת א"י
2. התלמידים יכירו צמתים הלכתיים חשובים בחיי היהודים בא"י
3. הילדים יבינו את גדולתו של הרב צבי יהודה בהכרעות אלו.

מהלך השיעור:

פתיחה:

מתחילים את השיעור בכתיבת כמה תרגילים בחשבון (קלים, ברמה של הכיתה בערך..). ומבקשים מהם לפתור- הם פותרים בקלות ולא מבינים מה הבעיה. אח"כ מביאים לילדים תרגיל ממש מסובך בחשבון (חזקות או משו כזה..). ומבקשים מהם לפתור. אומרים לתלמידים- נכון, אתם לא יכולים לפתור את התרגיל הזה, כי אף פעם לא נתקלתם בבעיה כזאת! במשך 2000 שנה לא הייתה לנו מדינה יהודית בא"י, ולא היינו צריכים להתמודד עם בעיות של מדינה יהודית והתיישבות יהודית בא"י. חלק מהגדולה של הרב צבי יהודה- שהוא הלך בחוכמה ואומץ לפתור את הבעיות ההלכתיות שצצו מתקופת קום המדינה וההתיישבות היהודית בא"י.

אמצע:

1. כיתות ד-ו:

נתחיל בסוגיה משמעותית מאוד עד ימינו אנו. מנדבים מספר ילדים שישמשו כשופט, 2 סגורים ו2 קטגורים (הם מקבלים דפים להקריא, וכובע לשופט).

מסבירים לילדים: היום בבית המשפט נידון מקרה חמור ביותר! הפסיקה במקרה זה הינה קשה ומשמעותית ל60 השנה הקרובות בארץ ישראל!

השופט מציג את המקרה-אנו דנים כיום את הרב צבי יהודה! הרב הנ"ל מעודד תלמידים לעזוב את הישיבות ובתי המדרש ולהתגייס לצבא החילוני של מדינת ישראל שרק הוקמה. הערה חשובה: היו תקופות בהן הרב ביקש שהתלמידים ישבו וילמדו תורה, אך בתקופות משמעותיות של מלחמות הרב ביקש מתלמידיו להתגייס ולתרום את חלקם למען עמ"י.

בעד גיוס (סנגורים)

- זהו פיקוח נפש והצלת נפשות
- יש בכך מצוות כיבוש א"י
- הרב האמין מאוד שעל הבחורים ללמוד תורה בכל הכוח, אבל גם להתגייס לצבא. הרב האמין שניתן לשלב בין 2 אידיאלי גדולים אלו ע"י דחיית שירות- לימוד תורה מספר שנים בכל הכוח, ואז צבא בכל הכוח!
- כששמע זאת הרב צבי יהודה כעס עד מאוד והוכיח שהרב התכוון שם למקרה אחר- גיוס לצבא התורכי במלחמת העולם השנייה של בחורי ישיבה שברחו מרוסיה- והרב קוק סבר שכמו ששחררו את פרחי הכמורה - על התורכים לשחרר את בחורי הישיבה על ידי הצלת עמ"י יהיה קידוש ה' גדול

נגד גיוס (קטגורים)

- זהו ביטול תורה!
- "על חומותיך ירושלים הפקדתי שומרים"- השומרים הם לומדי התורה, והם אלה שיצילו את עמ"י (הרב חרל"פ)
- הבחורים יכולים להתקלקל בצבא ולבוא לידי חילון (יש קטע ממכתב של הרב קוק בו הרב קוק מתבטא נגד גיוס לצבא)

סוף המשפט

עושים הצבעה בין התלמידים האם הרב נוהג בצדק או שמא הרבנים האחרים נוהגים בצדק?

דוגמאות לתמיכת הרב צבי יהודה במחתרות ובצבא:

- מפקד האצ"ל דוד רזיאל ז"ל היה מתלמידי ישיבת מרכז הרב
- הרב צבי יהודה החביא בביתו את חבר הלח"י שהיה אחריו מצוד אנשל שפילמן (לא היה דתי..)
- הרב צבי יהודה עשה בעצמו בידוק ביטחוני למכוניות בכניסה לירושלים לפני מלחמת השחרור
- בזמן מלחמת השחרור נסגרה ישיבת מרכז הרב- כי כל התלמידים הלכו להתגייס לצבא שרק הוקם.

כיתות א-ג:

מספרים על סוגיה זו דרך הצגה של חייל דתי שעזב את הישיבה והתגייס- מספר מה אמרו לו הרבנים בישיבה, אבל מאוד חשוב לו להגן על א"י בזמן מלחמה! לשאול את הילדים מה לדעתם כדאי לו לעשות. לאחר דיון קצרצר החייל מסביר ששמע מרחוק על רב נחמד מירושלים- שמאמין שלמרות שאני דתי, אני צריך להתגייס לצבא! איזה דבר מדהים זה! אתם יודעים איך קוראים לרב הזה? קוראים לו- הרב צבי יהודה (מספרים עליו קצת, מהפירוט שמופיע למעלה..)

טוב, אז אם הרב צבי יהודה אמר שזה מצווה להגן על א"י בצבא- אני הולך להתגייס, צריכים אותו בחזית! מוכנים לאימון קצר, כחיילים?- עושים לתלמידים תרגילי סדר.

2. מסבירים לתלמידים:

הרב צבי יהודה היה רב ענק בתורה! חוץ מפסיקה זו של הרב צבי יהודה, הרב הביע את דעתו במקרים רבים במהלך חייו, אפילו אם היו רבנים אחרים שלא הסכימו איתו.

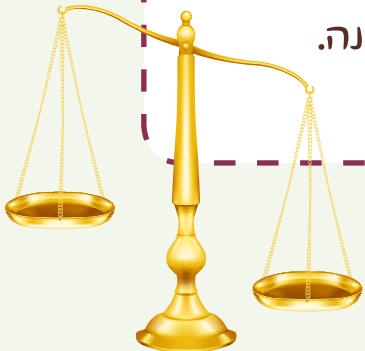
כיתות ד-ו:

עבודה בקבוצות- נותנים לכל קבוצה דילמה שאיתה התמודד הרב צבי יהודה עם שאלות מנחות. התלמידים צריכים לענות על השאלות המנחות ולהציג את המקרה לשאר הכיתה (רצוי בהצגה)

סוגיות בעיתיות:

1. האם לעבוד את אדמת א"י למרות שיש בכך כביכול ביטול תורה?
2. לשמוח ולרקוד ביום העצמאות או לא?? המחזה של הרב ותלמידיו רוקדים בימי העצמאות היה מחזה יוצא דופן- כי בעיקר בתחילת המדינה מרבית בני הישיבות היו חרדים- שהתנגדו לציונות ולמדינה.
3. מצעדים צבאיים ביום העצמאות- החרדים טענו שיש בכל הישענות על כוחי ועוצם ידי

כיתות א-ג:

המדריכה מתחפשת לבחור דתי. שמים ברקע דיסק עם שירים חסידיים. הבחור נכנס ואומר:
"תקשיבו, אתם לא מבינים מה קורה עכשיו! רק לפני שעה הכריזו על הקמת מדינת ישראל, ואני מסתובב כאן

בירושלים, ורואה איך מצד אחד החילונים שמחים ורוקדים, בישיבות לומדים תורה כרגיל- כי הם מתנגדים להקמת המדינה ולציונות. אבל- כאן ברחוב ליד ראיתי מחזה מיוחד! איזה רב מיוחד, הרב צבי יהודה, שיצא עם תלמידיו מהישיבה וגם הם רוקדים ברחוב משמחה על הקמת המדינה!! איזה מן דבר מיוחד זה! אתם חושבים שכדאי לי להיצרף? למה כן? למה לא? לא עדיף לי להישאר עם שאר הישיבה שלי, הרי המדינה שהוקמה היא חילונית! זה לא טוב! מה אתם מייעצים לי לעשות? מי בעד שאצטרף לרב צבי יהודה (עושים הצבעה). מעולה! רוצים להצטרף איתי לחגיגות על הקמת המדינה, שעל מאורע כזה יכולנו רק לחלום במשך 2000 שנה? עושים לתלמידים הרקדה.

מסיימים עם דף צביעה, של הרב צבי יהודה רוקד עם חיילים ובחורי ישיבות יחד. עושים מהדף צביעה דגל כמו של שמחה תורה, ויחד איתו נרקוד בסוף השיעור.

לפני שנגמר השיעור מוציאים מהתרמיל דגל של מדינת ישראל וכומתה. שואלים את הכיתה- איך הדגל קשור למה שלמדנו השיעור? השיעור למדנו על הרב צבי יהודה. למדנו איזה תלמיד חכם גדול ועצום הוא היה. הרב צבי יהודה תמך בגיוס לצבא בשונה מרבנים רבים שהתנגדו (ולכן יש בתיק כומתה) ותמך מאוד במדינת ישראל שרק הוקמה (לכן הבאנו דגל של המדינה).

סיכום: מסבירים לתלמידים- דרכו המיוחדת של הרצ"ה היא לפסוק באומץ את מה שנכון לעמ"י, גם אם זאת לא הדעה המקובלת- כיום עמ"י זקוק לחיילים בצבא כדי להגן על המדינה שהוקמה- לכן גם בחורי הישיבה יהיו שם.

נספח: בית משפט בנושא גיוס לצבא

שופט:

התכנסנו כאן היום לדון במקרה חמור ביותר! כיום נעמיד למשפט את שלמה כהן. שלמה כהן עזב בשבוע שעבר את הישיבה, הפסיק את לימוד התורה והלך להתגייס לצבא החילוני של מדינת ישראל שרק הוקמה! אני נותן את רשות הדיבור לקטגור הראשון לבוא ולהציג את דבריו.

קטגור 1:

תודה כבוד השופט. אנו דנים פה כיום במקרה חמור ביותר! שלמה כהן לא רק הלך לצבא החילוני, הוא הלך לצבא החילוני במקום לשבת ללימוד תורה בישיבה! התורה היא הדבר הכי חשוב שיהודי צריך לעשות.

קטגור 2:

במיוחד עכשיו, אחרי שנרצחו כל כך הרבה יהודים בשואה, אנו חייבים להגדיל מחדש את אור התורה ולהוסיף ללימוד אותה עוד ועוד! בכך ששלמה התגייס לצבא הוא ביטל לימוד תורה וזהו דבר חמור ביותר!

שופט:

תודה לך. האם יש לכם הסנגורים תשובה לטיעון זה?

סנגור 1:

כן כבוד השופט. אמנם זהו דבר חשוב מאוד לשבת וללימוד תורה, אבל יש דבר חשוב יותר! בתורה כתוב שפיקוח נפש דוחה את כמעט כל המצוות (חוץ מ3 מאוד חמורות). מדינת ישראל שרק הוקמה נמצאת בסכנה איומה! ערבים מארץ ישראל זורקים אבנים, שורפים שדות ומתכוונים ללחימה. גם ערבים מארצות אחרות קמות עכשיו להילחם עלינו- סוריה, לבנון, מצריים, עיראק, ירדן- 5 מדינות!!! זהו מצב מאוד מסוכן לכל היהודים החיים בארץ!

סנגור 2:

כדי שלא יהרגו יהודים רבים במלחמה אנו חייבים חיילים טובים ומאומנים! ופיקוח נפש של הצלת יהודי ארץ ישראל יותר דחופה עכשיו מלימוד תורה- פיקוח נפש דוחה שבת, וגם לימוד תורה!

שופט: האם יש לכם הקטגורים טיעון נוסף?

קטגור 1: שבחורי ישיבות יהיו בצבא עם חילונים ובנות חילוניות הם יתקלקלו ויפסיקו להיות דתיים ולקיים מצוות!
סנגור 2: שלמה הלך בהדרכתו של הרב צבי יהודה. הרב צבי יהודה לא שלח אותם ישר לצבא, אלא רק אחרי שלמדו תורה בישיבה. רק לאחר לימוד תורה מעמיק יוכלו תלמידי הישיבות להתגייס בלי שידרדרו ויפסיקו לשמור את מצוות התורה.

קטגור 2: אפילו אבא של הרב צבי יהודה היה נגד גיוס לצבא!!!

שופט: אני רוצה להבין, מי היה אבא של הרב צבי יהודה?

קטגור 1: אבא שלו היה הרב קוק המפורסם, הרב הראשי הראשון בארץ ישראל, ורב חשוב מאוד!
שופט: האם אכן הרב קוק אמר שאסור להתגייס לצבא?
סנגור 1: ממש לא כבוד השופט. הרב קוק כתב מכתב שאין להתגייס לצבא של התורכים ששלטו בארץ לפני כ-50 שנה. הרב קוק כלל וכלל לא התכוון לצבא של היהודים שמנסים להגן על המולדת ועל היהודים שגרים שארץ ישראל!

סנגור 2: אם עם ישראל ינצחו במלחמה יהיה קידוש ה' גדול! כולם יראו איך ה' עדיין שומר ועוזר לעם ישראל, ומציל אותם גם במלחמות- איך נוכל לנצח במלחמה בלי שיתגייסו חיילים רבים לצבא??

שופט: אני רוצה לשאול את דעת הקהל. מי שחושב ששלמה אשם בכל שהלך לצבא שירים את היד.

כל מי שחושב ששלמה לא אשם ושהוא היה צריך ללכת לצבא שירים את היד עכשיו (שואלים את התלמידים שהצביעו למה הם חושבים כך).

קבלו צה 1:

היום יום העצמאות השני למדינה ישראל. אני מסתובב בירושלים ברחובות ומסתכל סביב. ברחוב שלי רוקדים חילונים רבים, בנים ובנות, ילדים וזקנים ונערות. האנשים רוקדים ושמחים שהוקמה מדינת ישראל, עליה חלמו כל כך הרבה שנים.

מהרחוב המקביל אני שומע רעשים שונים, של לימוד תורה. בישיבות החרדיות ברחוב המקביל לא חוגגים על הקמת המדינה. המדינה היא מדינה חילונית- אז אין להם סיבה לחגוג על הקמת מדינה שלא הולכת בדרך התורה ובראשה אנשים חילונים. יום העצמאות אצלם הוא כמו יום רגיל- כולם נשארים לשבת ללמוד תורה בבית מדרש הראשי.

• לאיזה קבוצה אתם הייתם מצטרפים- לחילונים הרוקדים יחד ברחוב, או לתלמידי הישיבות בלימוד התורה? למה?

אבל בהמשך הרחוב מתרחש דבר מיוחד. מישיבת מרכז הרב יוצא ראש הישיבה, הרב צבי יהודה, ואחריו תלמידיו, וגם הם מתחילים לרקוד ולשיר ברחוב! הם רוקדים ושלים שירים של תורה, ובריקוד הם מודים לה' על שהוקמה לנו המדינה. הרב ותלמידיו היו שונים מכל האנשים שבסביבה.

• האם הייתם מצטרפים לרב צבי יהודה? מדוע?

• למה הרב צבי יהודה הלך לרקוד ברחוב, כמו החילונים?

• מה היה כל כך מיוחד במעשה הרב צבי יהודה?

קבלו צוה 2:

פעם אחת, הרב יוסף כפיר היה צריך להישאר בבית בכפר פינס לעזור להוריו בבציר הענבים במקום לחזור לשיבה. כשהרב צבי יהודה שאל אותו מדוע לא הגיע לשיבה במשך שבועיים הסביר לו התלמיד במבוכה רבה. כששמע זאת הרב הוא התרגש מאוד והקריא לו את דברי החתם סופר שכמו שלא מבטלים את מצוות הנחת תפילין בשביל להמשיך ללמוד תורה, כך לא מבטלים עבודת אדמת א"י משום לימוד תורה- עבודת האדמה בא"י היא מצווה לכל דבר!! ובשעת הצורך דוחה אף לימוד תורה. בדברים חמים אלה הרגיע הרב צבי יהודה את התלמיד, ועודד אותו שעשה את הדבר הנכון.

- למה התלמיד התבייש מהרב צבי יהודה?
- מה אמר החת"ם סופר?
- מה מיוחד כל כך בתשובתו של הרב צבי יהודה לתלמיד?
- מה אתם הייתם עושים במקום הרב צבי יהודה?

בשנות המדינה הראשונות נערכו מצעדים צבאיים מדי שנה ביום העצמאות. במצעד הוצגו היחידות השונות של הצבא, הוצגו הכלים החדשים, הטנקים והתותחים, והיה גם מטס אווירי. הרב צבי יהודה חשב שמצעד חשוב מאוד, ושצריך ללכת לצפות בו.

רבנים רבים הסתייגו מן המצעד, כי חשבו שזה יותר מדי ביטחון בכוחו של הצבא, ושאנחנו צריכים לסמוך על ה' יותר מאשר על הצבא. כמו שנאמר "כוחו ועוצם ידי עשו לי את החיל הזה" - כלומר יש כאן מחשבה כאילו כל הניצחונות המלחמות הם בזכותנו ולא בזכות הקב"ה.

הרב צבי יהודה אמר "אלה ברכב ואלה בסוסים - ואנחנו בשם ה' אלוקינו נזכיר" - גם על הרכב ועל הטנקים נזכיר את שם ה'! אנחנו כאנשים מאמינים צריכים לזכור שהכל מאת ה' - גם הצבא והנשק והטנקים. חשוב ללכת לראות את המצעד הצבאי כדי לזכור שהקב"ה איתנו גם בצבא ולא רק בשיבה.

הרב צבי יהודה עודד את תלמידיו לבוא לראות את המצעד, וגם כשהיה מבוגר מעל גיל 70 עמד שעות רבות בשמש בעמידה לצפות במצעד. הרב התעניין בכל כלי צבאי שעבר ואמר "אשרי העם שככה לו אשרי העם שה' אלוקיו"

- מה נהג הרב לעשות ביום העצמאות?
- האם היו רבנים שלא הסכימו עם מה שעשה? מדוע?
- מה הרב ענה למתנגדיו?
- באיזה מקרים אנו רואים את נחישותו של הרב צבי יהודה להקפיד לצפות במצעדים הצבאיים?

